

„Ty jeden starší mizero,“ řekl Herbert.

Shieldsovi se stále stýkali s většinou spolužáků z McGillovy univerzity. Jim McLeod má dnes už vlastní advokátní kancelář a chystá se kandidovat do parlamentu. Chuck Adams – hele, pamatuješ si, jak rozeslal pozvánky na Karneval techniků na růžovém toaletním papíře? – tak Chuck si nakonec vzal Mary. Z Walshe je ředitel prodejce pro Východ u Atlantic Trucking a Wes Holt skupuje konzervárny po celém západním pobřeží.

Pan MacPherson věděl, že Clara všem z nich v dopisech barvitě líčí, proč se John dosud nikomu z nich neozval. „Je to úplný ztroskotanec, drahoušku, naprostá nula, a z té holky Colbyových, z té deery toho faráře, jestli si ji pamatuješ, tak z té je hotový lazar.“

Po odchodu Shieldsových, jimž musel předtím slíbit, že je navštíví v hotelu Mount Royal, pan MacPherson dal Jenny léky. Pavodně chtěl ještě opravit písemky z dějepisu, které mu již dlouho ležely na stole, ale byl příliš unaven. Proto vyvěsil telefon a vlezl si do postele. Pověděl Jenny o Kravitzovi.

„Jak si jen mohl tomu chlapci říct o jeho otci něco tak nehezkého? Překvapuješ mě, John.“

„Měla bys mít mou třídu na jeden jediný den,“ zasmál se pan MacPherson nahlas. Natáhnul ruku a sáhl Jenny na čelo. „Dobrou noc,“ řekl.

Jenny ho vzbudila asi ve tři hodiny ráno a stěžovala si na píchání v hrudi. Nejdříve chtěl volat doktora Hansona. Ale doktor Hanson by řekl, že Jenny musí bezpodmínečně na měsíční pobyt do hor, jinak za nic neučít, potom by trochu nazlobeně zavrtěl hlavou a předeepsal by jí obvyklá sedativa, a tak jí pan MacPherson dal sedativa rovnou sám.

„Mám ti chvíli něco číst?“ zeptal se jí.

„Děkuji, John, ale myslím, že budu spát.“

Pan MacPherson se posadil do křesla, zbytek noci probděl, sledoval její neklidný spánek a křečovitě zatínal pěsti pokazďe, když zakašala.

3.

Duddy přišel domů až po sedmé. Otec byl pryč, ale v ložnici našel Lennieho.

„Tě péro.“

„Duddy,“ řekl Lennie, „kolikrát ti mám říkat, abys sem nelez, když se učím?“

Duddy zrudl.

„Hele, Duddy, polovina kluků vyletí zrovna v druhým járu. Anatomie, to sou játka. Večeři máš v kuchyni na stole.“

Duddy snědl vestoje párky s fazolemi, hodil do sebe hrnek mléka a vrátil se do ložnice. „Máme ode dneška nového tříďase,“ řekl.

„Představ si, dostali sme Maca.“

Žádná odpověď.

„Hele, hádej, co sem zaslechl. Na St. Joseph Boulevard otevřeli nákou novou misií nebo co a ten ptomec, co to tam vede, chce prej rozdávat na Fletcherově střední náky brožury a podobně. To je přece urážka naší víry, né? Někdó by si na něj měl došlápnout.“

„Hele, Duddy, já mám fakt spoustu práce.“

Duddy vyskočil. „O školný na příští rok nemusíš mít strach. V létě budu na severu dělat čišníka a veškery mý dýško půjde do tebe.“ Potom s rozpaký vypadl z ložnice.

„Duddy!“

„Já vim,“ řekl Duddy napůl do kabátu, který si oblékal. „O tvý školný se postará strejda Bený.“

„V sobotu odpoledne budu mít asi volno. Nechceš s náma jít do kina?“

„Ale, Riva by z toho nebyla zrovna odvázaná. Dělal bych vám křena.“

To je fakt, došlo Lenniemu, už v sobotu ráno bude litovat, že to Duddymu nabídl. „Jdeš s náma a hotovo.“

„Jasně.“

„Hele, kam máš namířeno?“

„Sem pozvanej na hudební večírek k panu Coxovi. Jdou tam všici.“ Mladý pan Cox, nejnovější učitel na škole, byl podle Duddyho místem světa na trapasy. Jednou se zastavil na slovíčko se studenty nad partíí kulečnicku v herně U Irvinga, což od něj bylo neskutečně vlezlé. Další trapas se mu povedl, když se objevil v tělocvičně

na tanečním čaji studentské rady, což však ještě nebylo nic proti tomu, že si tam zatancoval tři ploužáky s Birdie Lymanovou. Největší katastrofou však byly jeho pravidelné domácí hudební večírky, na které hochy pravidelně zval. Hudba pana Coxo byla ne skutečně nudná, ale byla tam vždy slušná zásoba coca-coly, někdy i hotdogů, a taky spousta legrace. Největší zápravu samozřejmě skýřala paní Coxová, která vás neustále bombardovala otázkami jako zda žrhlíte na svou mladší sestru nebo jaký je váš názor na luxusní hotely, kam Židé nemají přístup, jako by si je snad vaši rodiče mohli dovolit.

Na druhém hudebním večírku se paní Coxová pokoušela udělat něco se slovníkem hochů. „Je mi jasné“, řekla jim, „že tato slova používáte jen proto, abyste mě šokovali. To je hloupost, protože mě jimi šokovat nemůžete. Měli byste se však naučit používat ta správná slova. Začneme tím, že si vyjmenujeme jednotlivé části těla. Vte všichni, co je to penis?“

„Jasně“, řekl Duddy. „Penis je přece ta hra, jak při ní mlátíte raketou do míče.“

Tím skončily lekce spisovného jazyka, ovšem nikoli debaty o Jane Coxové. Jednoho večera si hoši pod její bílou bavlněnou blízou všimli nejasného obrusu nepochybně černé krajkové podprsenky, což Duddy okomentoval následně: „Černý šprandy nosej ženský, co sou do toho celý žhavý.“

„Třeba nebyla černá, ty chytráku. Třeba to byla jenom špinavá růžová.“

Duddy se tomu začal posměšně chechat.

„Tak jo“, řekl Tannenbaum, „třeba je fakt černá, ale třeba ji nosí jenom kvůli svýmu starýmu.“

„Kvůli Coxovi by ji nenosila, ty vole, ten ji může vidět svlknutou celou, když na to dostane chuť.“

Tento argument umlčel všechny kromě Hershe. „Ze všeho musíte udělat sprostárnu. Vám není nic dost dobrý, dokud z toho neuděláte sprostárnu.“

Ten večer, zatímco ostatní předstírali, že poslouchají jakousi symfonii, se Duddy vytratil do haly, aby tam prozkoumal knihovnu. Toho, že mu přes rameno nahlíží Jane Coxová, si všiml až tehdy, když zakašlala. Celý zrudlý knížku rychle zavřel a ustoupil. „Jenom sem si čet knížku, nic jinýho. Nechtěl sem nic šlohnout.“

„Ale nikdo tě přece neobviňuje, že jsi chtěl něco ukrást.“ Vzala knížku do ruky - USA od Dos Passose. „Ty číš takové náročné věci?“ zeptala se a nepatrně se usmívala.

„A proč ne, ha? Myslíte si, že jako musím bejt imbecil jenom proto, že můj fotr jezdí s taxikem? Brácha študuje na doktora. Čtu spoustu knížek.“

„A jsi si jistý,“ zeptala se Jane, stále s úsměvem, „že sis tu knihu nevybral prostě jen proto, abys v ní hledal... pasáže o sexu?“

„Hele, já nejsem žádněj pitomeček, kteréj by si musel o sexu číst.“

Jane si rukou zakryla pusku, aby nebylo vidět, že se směje. „Za to se nemusíš stydět. Když jsem byla ve tvém věku, hledala jsem v moderních románech to samé. To je normální. Jsi přesně ve věku, kdy si chlapec začíná uvědomovat všechny skryté možnosti svého těla.“

„Hele, vlezte mně na záda. Laskavě mně vlezte na záda.“

Duddy vběhl do pokoje, popadl kabát a seběhl po schodech dolů. Venku sněžilo a musel dlouho čekat na tramvaj. Posadil se na sedadlo nad topením a po krku mu stékal rozlátný sněh. Myslel na to, že Jane dneska řekne tomu tulpasovi Coxovi, že ho chytila s tou sprostou knížkou v ruce, Cox dá zítra tuhle historiku k dobru ve sborovně a všichni se pak budou na jeho účet báječně bavít. Ať se jdou bodnout, řekl si Duddy. Došel až k Eddyho bufetu Cigar & Soda naproti stanovišti taxíků Triangle, kde našel tátu s ostatními popíjet kafe. Byla tam i Josette.

„Duddy,“ řekl Max nevrle, „v týhle době už máš bejt dávno v posteli.“ Zeširoka se usmál, obrátil se k ostatním a dodal: „Znáte všiči myho kluka?“

„Tak *tohle* je Lennie?“ zeptal se Drapeau.

Max se pobaveně zasmál. „Ani náhodou. Z tohohle felčar nebude. Duddy je moudra jako já, víd, že jo?“ Smetl rukou Duddymu sněh z vlasů. „Lenniemu je jednadvacet a zatím každěj rok měl prospěchový stýpko.“

Max Kravitz, chlap jako hora s prosvítající pleší, dobráčkýma hnědýma očima a neodolatelným úsměvem, byl neskonalé hrdý na to, že mu před několika lety Moše Weinstein v *Telegramu* ve svém sloupku *Co je co Mela Westa* vymyslel přezdívku Maxi Taxi, která se od té doby mezi lidmi ujala (stejně jako Westova dětinská jidiš).

Povídalo se, že si Max tyká se Záračným hochem a, jak by napsal Mel West, taky s celou řadou lidí stejného zrna.

Když na to přišlo, dával Max o legendárním Záračným hochovi rád k lepšímu pár historek. Jeho oblíbená, kterou Duddy slychal znova a znova, byla ta o tramvajových přestupních lístcích. Tuhle podle jeho mínění naprosto úžasnou historiku Max strašně rád vyprávěl novým chlapům z práce, a toho večera ji už od něj vyslechl MacDonald. Rozumí se, že ne jen tak, protože vždycky než začal, pooteboval Max tu správnou atmosféru – svoje obvyklé místo vedle ledničky s coca-colou, na stole před sebou horké kafe s několika kostkami cukru a hlouček starých kamarádů kolem. Potom vždy začal pomalu a klidně vyprávět, nechal příběh, ať se rozvíjí sám od sebe, nikdy se nenechal vyvést z míry, když ho někdo přerušil, a nikdy nezvyšil hlas, dokud nedospěl k místu, kdy se děj přenesl do Baltimoru.

„Byl švorc,“ začal Max „a tenkrát ho ještě nikdo neznal. Byl to prostě pobuda jako spousta jiných.“

„A dneska je z něho co? Gangster.“

„Dej si bacha, MacDonalde. Tady Max by se Záračným hochem zastával, i kdyby voddělal vlastní mámu.“

„Hele, říkejte si, co chcete,“ pokračoval Max. „Znám ho dobře a řek bych mu to klidně do očí. *Záračnej hoch byl tenkrát jen obyčejnej pobuda*. Stranda, co? Dneska jenom jeho telefonní účet za poslední rok musel dělat dvacet papírů (no jasný, má celý den přímý linky na všechny baseballový stadiony a dosihový drátky), ale ještě před deseti rokama se musel na každou všivou péčku sakra nadřít.“

„To chápu.“

„Nejde mně do hlavy, že ten šmejď nebyl ještě ani jednou v lochu.“

„Na tom není nic divnýho, když má celou policii podmáznutou.“ Max čekal. Cuccal přitom kostku cukru. „Jak říkám, byl švorc.“

A tak si to namíří na roh Park Avenue a St. Joseph Street a potlouká se tam pár hodin na tramvajový zastávce, a co myslíte, že se stane?“

„Zakopne o stodolarovku a má vystaráno?“

„Seberou ho za odposlouchávání hovorů u telefonní budky. Nebo že ukrad budku pro špačky.“

„Celou tu dobu tam sbírá ze země přestupní jízdenky a prodává je. Chápete to? Po třech centech, takže za dvě hodiny má čtvrták –

a více, co udělá pak? Vleze zrovna do těchhle dveří, MacDonalde, projde přímo kolem fleku, kde stojíš, namíří si to dozađu a s jediným čtvrtáčkem v kapse začne hrát na náky m blbým automatu. A co myslíte, vyhrál nebo ne? Za chvílku má v kapse celejch deset babek. A co udělá pak?“

„Koupí si bouchačku a odpřáskne se.“

„Už to mám. Daruje těch deset babek Židovský národní nadaci.“

Max se shovívavě usmívá a fouká si do kafe. „Hned tady za rohem zapadne do holičství u Mošeho a celjch deset babek dá při pátým běhu v Belmontu na kobyli, co se jmenuje Miss Sparks. Na vítězství, se rozumí. A uhodnuls, MacDonalde, Miss Sparks je první a kurz byl jedenáct k jedný. Záračnej hoch sbalí své prachy a namíří si to s nima do herry. A teď mě sleduj, MacDonalde, já nebo ty bysme sbalili těch sto deset babek, koupili bysme si klobouk nebo třeba nákej dárek svý starý a mysleli si, bůhví jakou sme měli kliku. Anebo bysme s tím my, obyčejný smrtníci, hnedka běželi do banky. Že jo? Ale Záračnej hoch ne. Kdepak.“

Max si položil kostku cukru na jazyk a chvílku z ní cucal sladkost.

„Vem si to, MacDonalde, devěťadvacetiletěj kluk ze St. Urbain Street, kterýho ještě nikdo pořádně nezná, a on celou noc hraje s lumpama, který by se nerozpakovali podržnout krk vlastní mámě kvůli všivýmu nikláku. S kriminálníkama, chamradi ze sroťčince od Svayho Vincenta, samýma antisemitama. Když prohraje, v pořádku, ale jestli vyhraje – *jestli vyhraje*, MacDonalde? Nechaj toho utřinosu Jerryho Dinglemana ze St. Urbain Street pláchnout se všema jejich prachama? Chvilku se mu vede, chvílku miň, ale když se mu zrovna vede, tak si piš, že ty pohledy, který se na něj kolem stolu upírají, nejsou zrovna roztomilý.“ Max si odkašle. „Ještě kafe, Eddy.“

Ale Eddy už ho nallil, protože při vyprávění tehle historky o přestupních lístcích si Max objednává kafe vždycky ve stejném okamžiku.

„Představ si to, MacDonalde. Je ráno. Vychází slunko, jak na konci nákyho bjáku. Město se probouzí. Škvrňatům se v těch jejich škrvněcích postýlkách zdají ty jejich škrvněcí sny. Chlapi vstávají z postele a schytávají to od svejch starejch. Chlapi od stáji vyváděj ven koně. Někdě v židovský všeobecný se řečneme právě narođi-

lo děcko a v katolickém špitále, bez urážky, MacDonaldé, právě zhebné při potratu nějaká zbouchnutá jepiška. Ráno, MacDonaldé, začátek nového dne. A Záračný hoch, s krutáma pod očima, vychází ven na světló boží, to se mu ještě nestal ten malér, a v kapse, MacDonaldé, v kapse má skoro tisícovku poctivejch doláčů – a at se na místě propadnu, jestli je na tom slovo nepravdivý.

Ale počkej, to neni všecko. To je teprve začátek. Protože Záračný hoch si to nenaníří dom, aby se vyspal. Kdepak. Hned to samý ráno odjede vlakem do Baltimoru, chápeš, celý to město tam dejchá dostihama a o Záračným hochovi tam dotedka nikdo ne slyšel. Je to obyčejnej kluk ze St. Urbain Street, rozumíš. Narodil se jenom kousek od domu, v kterým bydlím já. Každopádně šest tejdnu po něm neni ani vidu ani slechu. Ticho po pěšině. Ani pohlednice. Představ si to, MacDonaldé, zkus si to představit. Co když ho, chraň bůh, kvůli těm prachům oddělal hákej špinavej negr? (V Baltimoru se to jima jenom hemží a myslíš si, že v noci, v tom chabým pouličním osvětlení, sou ty šmejdi vidět?) Třeba je zas švorc, bez jedinýho penny, a dodejchává někde na jedný z řady postejí v hákým špitále? Šest tejdnu a ani řádek. Vůbec nic. Už sem si říkal, že se musím připravit na nejhorší. Sbobem, starěj kamaráde. *Au revoir*. Dobrou noc, sladce spí, jak to zprávaj, tu omáčku k tomu už nevím. A pak jednoho dne, MacDonaldé, jednoho pěknýho dne je zas zpátky ve městě, a nepřirážoval si to sem ani pěšky, ani vlakem, ani né letadlem, ale veze se v autáku dlouhým jak barák a vedle sebe na sedadle má tu nejfajnovějši kost, jakous kdy viděl. Takový kozy jen tak nepotkáš. Na tu holku se ti stáčilo jenom kouknout. A víš co, MacDonaldé? Zaparkuje ten bourák přímo tady venku a zahne to přímo semka dovnitř dít si s hochama uzeny. Tenkrát už mu říkala pane celá jedna stáj. Chápeš, MacDonaldé? Už tenkrát měl v Baltimoru na dostizích osm svejch koní. Jasně, dneska by to pro chláпка jeho formátu nestálo za řeč, ale tenkrát, MacDonaldé, tenkrát... A co bylo na začátku? Tramvajový přestupní jízdenny po třech centech. Tramvajový přestupní jízdenny, nic jinýho. No může tohle někdo trumfnout?"

Kdykoli Max tenhle příběh vyprávěl, z tváře mu sáhalo takové nadšení, že se chlapí, i když to slyšeli už několikrát a věděli, jak to skončí, vždycky shlukli blíž, aby prožívali všechny naděje i obavy

v Baltimore spolu se Záračným hochem, jak Max říkal, obyčejným klukem ze St. Urbain Street.

Ale i bez toho měl Maxe moc rádi. Nikam se netlačil, nebyl škrob a i když si nikdy nestěžoval, od té doby, co mu umřela žena, to měl těžké.

Minnie byla mrtvá už jedenáct let, a právě to byl podle Maxe důvod, proč byl Duddy tak nevyzpytatelné a problematické dítě. Jediné, o co jevil zájem, byl kulčenk. Max měl samozřejmě obavy o Duddyho živobytí. O Lennieho starost neměl ani v nejmějším.

„Tak dobře, Duddy, když už seš tady, tak co si dáš?“

„Skotskou se sodou.“

Max se rozesmál na celé kolo. „Ty seš mně ale hákej svěťák, kluku.“

„Už sis to s hákou rozdaj?“ zeptal se MacDonald a mrkl na Duddyho.

Drapeau se začal chechtat a Debrofský významně štouchl do Josette. Max se ale zamračil. „Takhle před nim nemluv, MacDonaldé. Je to ještě děcko.“

Malý, bledy MacDonald se slabě usmál. „No, jestli pije skotskou...“

„Dobře, dobře, Eddy, dej tomu mýmu klukovi limču a sendvič s uzeným. A to samý pro mě.“ Max si sedl vedle Duddyho. „Od MacDonalda se drž pryč,“ řekl mu tiše. „Je tady nověj a moc se mně nelíbí.“

Duddy řekl otci o panu MacPhersonovi. „Řek o tobě, žes mě špatně vychoval, šmejď jeden.“

„Jestli ti to řek tvůj kantor, měl k tomu jistě dobrej důvod. Cos mu provedl?“

„Jo ták, to musím bejt vždycky já ten špatnej? Proč nemůžeš bejt ani jedenkrát na mý straně? Proč nemůžeš jenom jedenkrát...“

„Protože sou s tebou samý maléry, Duddy, proto. To Lennie nedostal na Fletcherově za celý čtyři roky natežano ani jednou.“

Duddy se otci zmínil o misionáři, který se chystá před Fletcherovou střední rozdávat brožury. „Něco by se mělo udělat,“ řekl. „Rodičovský sřtužení by si mělo stěžovat.“

„To je fakt,“ odpověděl Max. „Nejsme přece žádni žlutí nebo něco podobnýho.“

Ale Duddy vycítil, že ho otec neposlouchá. Připadal mu nervózní a občas neklidně koukl na Josette.

Josette byla docela pohledná děvka s nádhernými červenými vlasy a obrovskými nádry. „Nosí pod šprndou takovou cedulku jako dopravní značku,“ slyšel jednou Duddy říkat Maxe. „A víte, co na ní stojí? Je na ní napsané ‚Poroz, na vozovce díra 1 m hluboká.‘ Občas sem zašla s chlapy a taxiků na kafe a když se v zadní místnosti zrovna nehrálo, obyčejně tam s jedním z nich zaskočila. Chlapi jí to pak opláceli nejirůznějším způsobem. Josette byla očividně opilá a zdálo se, že má mizernou náladu.“

„Dojez ten sendvič,“ řekl Max Duddymu, „a já tě hodim dom. Stejně už bys měl zařezávat.“

„Hele, kluku, pojd' sem,“ ozval se MacDonald. „Něco ti ukážu.“

„Zastrč ty karty hezky zase zpátky do kapsy, MacDonalde.“

„Hele, dyť aji tobě se líbily, tak proč nemůže ten kluk...?“

„Protože je to ještě kluk.“

„Tati, no ták, můžu se kouknout?“

„Podle výho fotra si asi pořád ještě myslíš, že ho chlapi mají akorát na chcaní.“

Zazvonil telefon a Debrofsky ho šel zvednout.

„MacDonalde, nedraždi mě.“

MacDonald položil karty na stůl.

„Když se neznám,“ řekl Max, „tak se neznám.“

MacDonald si přeměřil Maxe od hlavy až k patě a vykládil pole. Josette se zahihňala. Max chytil svého kluka pevně za ruku.

„Jdem,“ řekl. Ale do cesty mu vstoupil Debrofsky. „To je pro tebe, Maxi.“

Duddy, který tu zůstal stát o samotě, se podíval toužebně po MacDonalovi, jenž s nepatrným, vážným úsměvem odkráčel do zadní části bufetu. Jakmile však Duddy vyrazil za ním, Eddy na něj zavolal: „Tady si sedni a dojez ten sendvič. No tak, Duddy.“

„Už nejsem žádný děcko.“

„Ale seš,“ řekl Eddy.

MacDonald začal vykládat karty obrázkem nahoru na hrací automat a ostatní taxikáři se od něj začali troustit pryč.

„Tak jak jde škola?“ zeptal se Debrofsky.

„Ale jo.“

Max vyšel z telefonní budky a vzal Josette stranou. Něco si spolu šeptali.

„Nemůžu tě hodit dom,“ řekl Max Duddymu.

„Proč?“

„Musim teď nékam vzít Josette.“

Josette se začala znovu líčit.

„A kam?“

„Prostě tě nemůžu hodit dom a hotovo. Budeš muset po svejch.“

„Já ho svezu,“ řekl MacDonald.

„Půjde po svejch.“

„Proč nemůže Josette odvézt Debrofsky?“

„Musim ji odvézt já a už žádný otázky, jasný?“

Duddy kopnul špičkou boty do prázdné krabičky od cigaret.

„Nemůžu ti to tady teď vysvětlovat,“ řekl Max. „Prostě teď půjdeš dom, jasný?“

Duddy váhal.

„Hodí ji za kuncoftem a pak si to s ní ještě rozdá sám, né?“ řekl MacDonald.

Max zrudl. Zhluboka se nadechl a do ticha zaznělo jen klapnutí Josettiny pudřenky. MacDonald skočil za židli, připraven ji na obranu zvednout, a Max vykročil směrem k němu. Zastavil ho až výraz, který Duddy nasadil.

Duddy se zakřivil a pak se začal chechtat.

„Jo ták,“ řekl pyšně. „To je teda gól. Ježkovy voči.“

Max mu dal takovou facku, že Duddy ztratil rovnováhu a vrátil do baru.

„Vypadni. A švihnej domů.“

Na chlapcově tváři zůstal červený otisk dlaně. Max strčil ruce do kapes.

„Tak ty seš pasák.“

„Padej, Duddy.“

Duddy vstal a vyběhl ven.

„Nechtěl sem ho praštit tak moc,“ řekl Max ostatním.

„Koledoval si o to.“

„Klid, Maxi. Nemáš si co vyčítat.“

Max vzal Josette za ruku. „Tak jo,“ řekl. „Jdem. Nemám tuhle noc na práci jenom tebe.“

„To bolí,“ řekla Josette.

„Hele, pane profesore, co takhle zajít po hodině na náký to pivko, he?“
Žádná odpověď.

„Je pravda, že vám Cohenův brácha jednu vrazil?“

Hersh prosebně sepnul ruce. „Nechte toho,“ řekl. „Přestaňte, prosím vás.“

Duddy Kravitz zahrozil na Hershe pěští. „Vyližprdelky se maj na co těšit,“ řekl. Potom se obrátil na pana MacPhersona a zeptal se: „Co kdybysme si udělali volnou hodinu?“
„V pořádku.“

O dvě minuty později Duddy vystřelil ze židle. „Chtěl bysem se vás na něco zeptat. Cet sem si ve svý učebnici dějepisu a našel sem tam jenom jeden jedinej odstavec o španělský inkvizici. Ani ve vyučování se nám o tom nic neříkal, tak když teďka máme dost času, napadlo mě, že byste nám o tom moh třeba něco povědět.“

„Problém vás Židů je ten, že máte neustále pocit, že vám někdo ubližuje.“

„Pomalu, pomalu!“

„Co tím jako myslíte, vás Židů?“

„Tady nejíme v Německu, jasny?“

„Svině fašounská!“

6.

Pokud jde o trestání řemenem, skutečným postrachem byl pan Coldwell. Ten to uměl tak, že se vám řemen obtočil kolem ruky a ještě vás švihl zespoda do zápěstí. Obvykle hoocha seřezal, dokud nezačal brečet, a potom mu řekl: „Myslel jsem si, že to sneseš jako chlap.“ Hned na druhém místě za ním byl pan Feeney. Ten vždy poodstoupil od studenta o tři kroky s řemenem přehozeným dozadu lehce přes rameno, pak přiskočil a vši sílou se rozmáchl. Pan MacPherson však dosud ani nevěděl, jak pásek držet. A tak když to odpolehne poprvé za svou dvacetiletou praxi vedl Duddyho Kravitze na ošetřovnu, zranění byla jen nepatrná a Duddy se z ošetřovny vynořil před spolužáky jako vítěz.

„Hele, mtkejte! Mtkejte na to, volové. Deset na každou. A od Maca. Chápete to?“

Pan MacPherson ten týden nařezal patnácti hochům a velmi se v tomto ohledu zdokonalil. Ovšem čím více studenty trestal, tím více se výtržnictví v jeho hodinách stupňovalo a tím více se uchýlval k pití. Vysedával již jen o samotě doma a téměř nevycházel. A potom, jednoho večera, několik týdnů poté, co se vrátil do školy, se pan MacPherson posadil doma před vyhaslý krb a načal novou láhev whisky. Seděl tam takto celé hodiny, v duchu si pohrával s příjemnými, tak dávnyými vzpomínkami a snažil se cítit něco víc než jen úlevu z toho, že Jenny, kterou kdysi tak vroucně miloval, je nyní mrtvá. Láhev byla již z poloviny prázdná, když na sebe veškeré soužení pana MacPhersona začalo brát neřímou, potměšitou podobu Duddyho Kravitze. Pan MacPherson se zahihňal. Vpotácel se do předstíne a přitom zatáhl za šňůru od lampy tak silně, že mu zůstala v ruce. Klátil se nad telefonem dopředu a dozadu. Na to, v jakém stavu se nacházel, našel Kravitzovo číslo poměrně rychle a pečlivě ho vytočil. Telefon zvonil a zvonil, asi patnáctkrát, než ho někdo zvedl.

„Haló,“ ozval se nevrle jakýsi hlas.

Pan MacPherson neodpovídal.

„Haló. Haló! Kdo je tam? Haló!“

Kravitz to nebyl. Jeho hlas by poznal. Pokoj se začal s paneem MacPhersonem točit.

„Tak kdo je tam?“ nalehal hlas.

„Tady MacPhers...“

Pan MacPherson praštil sluchátkem zpět do vidlice, odklopýtal do pokoje a cestou převrhl lampu. První, na co mu padl zrak, byly písničky z dějepisu. Roztrhal je, naházel do krbu a zapálil. Vyčerpaně klešl do lenošky a pozoroval, jak hoří.

7.

Leonard Bush, ředitel Fletcherovy střední školy, nevěděl, kam dřív skočit. Jenom toho rána obdržel dopis od generálního ředitele mlékárny, jenž si v něm stěžoval, že Joseph Dollard, jeden z řidičů firmy, nakládal právě v dobrém úmyslu před školou prázdné láhve od mléka, když na něj začal kdosi močit z okna ve čtvrtém patře, což - jak pan Bush zajiště uzná - v žádném případě nemohlo být

neúnmyslné. K dopisu byl přiložen účet za vyčištění obleku. Taktéž přišel dopis od místopředsedy rodičovského sdružení, který se v něm ředitelka ptala, jak je možné, že jakýsi člověk před Fletcherovou střední školou rozdával studentům zdarma výtisky Nového zákona, neboť, s veškerou úctou, pan Bush bude jistě souhlasit, jedná se o otevřenou urážku občanů židovského vyznání.

Leonard Bush byl přístupný, uhlazený muž těsně po padesátce. Jako první ho ráno navštívila jakási paní Yagidová, která chtěla vědět, proč její Herby, pozoruhodný hoch – a to neříkám proto, že je to můj děčko, k tomu bych se nikdy nesnížila jako někdo –, není dosud ve školní výcvikové jednotce kadetů důstojníkem, dokonce ani seržantem, zatímco ten syčák paní Coopermanové od vedle, ten, kterému visí neustále u nosu nuda, je kapitánem. Druhou jeho navštěvou byl pan Glass, prodavač ojetých vozů, jenž mu přišel sdělit, jaký by to byl skandál a nesmysl, kdyby jeho hoch musel opakovat desátý ročník kvůli mizerným dvěma bodům, když má navíc pocit, že pokud by se pan Bush za ním zítřka stavil v práci, našlo by se tam pro něj jisté parádní autíčko za slušnou cenu, v podstatě zadarmo. Jako třetí do kanceláře Leonarda Bushe vešel Max Kravitz.

„Hele, nelíbí se mně, když někdo hochům nadává do „špinavejch Židů“, a nelíbí se mně, když mě někdo vyvolává ve tři ráno, pane Bush. Víte, na co se sám sebe musím přát? Co to myňo kluka vlastně učí za lidí? Jak z nich můžou chtít vychovat slušný občany, když se sami chovají jak spratci? Řekněte mně, jestli se mejlím, pane. Řekněte mně to na rovinu a já s váma budu jednat taky na rovinu. Já sem rovněj chlap.“

„Já my zde rádi jednáme na rovinu, pane Kravitz.“

„Řekjte mně Maxi. Sem obyčejnej chlap, pane Bush, taxikář. Ale taxikář, pane Bush, je něco jako doktor. Sloužím lidu v noci aji ve dne, at přiš nebo sviť slunko. Divil byste se, co všechno už sem v taxiku neviděl. Těhotný ženský, co spěchaj do špitálu, všechny možný maléry, rvačky, nebo starší vážený pány, co si chtěj, když odpustíte, užít na zadním sedadle s mladýma holčkama. Teda, nic pro mě. Ale, jak říkám, často mě volaj uprostřed noci, když je potřeba, proto, jak jistě chápete, si nemůžu dovolit, aby mě někdo burcoval ze spánku jen tak pro nic za nic.“

Pan Bush ujistil Maxe Kravitze, že pan MacPherson nikdy ne nadával hochům do špinavých Židů. Taktéž mu sdělil, že ten, kdo

mu telefonoval uprostřed noci, nebyl jistě pan MacPherson. Podle něj šlo o studenta, který se pana MacPhersona pouze snažil napodobit. Tím to však pro něj neskončilo. Pan Bush věděl, že je třeba něco udeřít. Učitelství sbor zpočátku pana MacPhersona po úmrtí jeho ženy litoval, ale nyní si z jeho pití již všichni na škole utahovali. A tak druhý den ráno pan Bush sdělil panu MacPhersonovi, že by si s ním po vyučování rád v klidu promluvil. Tehož rána, tři týdny po svém návratu do školy, byl pan MacPherson nucen čelit nařčení ohledně písemek z dějepisu.

Duddy zamáčkli cigaretu. „Drahej Macu,“ řekl, „nám tady v jednacířině je šumafuk, kolikrát tejdne si chodíš spářit kedlubnu. Jestli ti to ale nevaří, tak naši rodiče dřou, aby nás udrželi na škole. Přistí tejdne máme dostat vysvědčení, takže bysme rádi věděli, jak dopadly ty písemky z dějáku.“

Hoši začali tleskat, Duddy se slavnostně uklonil a posadil se.

A najednou to na pana MacPhersona všechno padlo – pití, ten telefonát, to, že Kravitz je hvězdou třídy, zatímco on je ve sborovně všem jen pro smích. Pan Bush si s ním chce navíc po vyučování v klidu promluvit. Můj dýchod, napadlo ho. Chtějí mi vzít práci.

„No tak! Co bude s našema známčkama?“

Pan MacPherson popadl třídní knihu. Abrams, zavolal. Abrams si strčil dlaň pod rameno a vyloudil jím dosti nelibý zvuk. Abrams mluvil, Bernstein. Nikdo neodpovídal. Nepronášel prezenci již celý týden. Četl však dál. „Kravitz!“

„Zde, vaše výsosti.“

Něco, snad pohled v očích pana MacPhersona, prozradilo Weidmanovi, že by měl raději usednout zpět na místo, protože Macovi právě konečně úplně přeskočilo. Cohen sevrhl v ruce pravítko a vyčkával. Pan MacPherson šel pomalu třídou ke Kravitzovi.

„To tys jí volal, že?“

„Já nevim, o čem to mluvíte.“

„Byl jsi to ty.“

„Na mou duši, nebyl.“

„Ty jsi zabíj mou ženu, Kravitz.“

„Nesahajte na mě. Varuju vás.“

„Zabíj jsi mou ženu.“

Duddy zvedl pěstí před obličej. „Co takhle si nahnout z flásky, he? Měli by vás zavřít, vůbec byste neměli učit.“

„Tys ji zabíjí, ty grázle mizerná.“

„Nechte ho,“ zakňučel Abrams.

„Prosím, pane profesore, nechte ho být. Už budem hodní.“

Pan MacPherson zamumlal něco nerozumitelného a ztratil vědomí. Jak padal, praštil se hlavou o lavici.

„Duddy! Bež pro doktora! Rychle! Mac je asi mrtvej!“

Hersh začal vzlykat. „My sme ho zabíjí!“ vykřikl.

Duddy dupnul nohou o podlahu. „Co tím sakra myslel, že sem mu zabíjí jeho starou? Já sem mu nic neproved. Vůbec nic. Sme v tom všci, jasny?“

Když lékaři ujistili pana Bushe, že pan MacPherson je již mimo nebezpečí, i když je stále poněkud otrěsen, pan Bush za ním zašel na ošetřovnu. MacPherson, který tu ležel podeprený na lůžku, se ho okamžitě zeptal: „Jdeš mi nařezat, Leonardě?“

„Jsem rád, že jsi neztratil smysl pro humor. John.“ Pan Bush se nervózně zasmál. Řekl panu MacPhersonovi, že podle něj bude pro něho nejlepší, když si vezme pár dní volna. Na rozhovor budou mít dostatek času později. Venku prý na něj čeká taxi.

„Nechci taxi,“ řekl pan MacPherson. „Raději se projdu.“

Pan MacPherson si všiml Kravitzové a ostatních, jak lelkují před Felderovým obchodem, a zastavil se. Hoši vypadali zakřiveně a nejistě. Duddy vyrazil směrem k němu, ale potom si to očividně rozmyslel a zamířil zpátky ke skupince.

„Kravitzí!“

Duddy se zastavil.

„Dotáhnete to daleko, Kravitzí. Dotáhnete to hodně daleko.“

Pan MacPherson s mírným úsměvem odkráčel směrem k Pine Avenue.

POCHOD KADETŮ Z FLETCHEROVY STŘEDNÍ

Svobodník Boxenbaum vpředu bušil do obrovského bílého bubnu, Livvak podřážel noby Cohenovi, Pinsky troubil na trumpetu a, leá, prá, leá, prá, kadeti z Fletcherovy střední zamířili ze školního hřiště ven, v čele se svým velitelem, energiickým, metr a půl vysokým E. D. U. Jamesem (to je obráceně „Jude“, jak nikdy neopomněl zdůraznit každé nové třídě, kterou dostal na tělocvik). Leá,

prá, leá, prá, pod nohama jim křupal prachový sníh, Ginsburg byl jako vždy mimo rytmus a Hornstein nemohl tlouct do bubnu kvůli tomu, že ještě před slavností přehlídkou dostal od pana Coldwella přes každou ruku po deseti. Rázně zatočili doprava po Esplanade Avenue, kde se k nim z obou stran k jejich nelibosti okamžitě připojili mladší bráskové se sáněmi, sestřičky s nudlí u nosu a zubíci se poslíčci, kteří se na místě zastavovali, aby si uplácali ze sněhu kouli.

„Bača, generále Montgomery, támhle ti běží mamka utřít nos.“

„Hele, ty trdlo jedno! Máti vzkazuje, že máš po tý přehlídce okamžitě vysypat popel. Žádněj kulečník, říkala. Jinak nám co nevidět vyletí kamma!“

Bumtarata, bumtarata, bum, bum, bum, prošli kolem židovského domova důchodců, kde nahore na balkóně, vyšňořen šálami a houněmi, mhouřili oči proti prudkému zimnímu slunci hlouček nažloutlých, bezvýrazných tváří, žen s řídkými vousy a mužů se svaštelými ústy, nervózní sestry s tlustýma nohama, stářecí, jejichž synové na ně neměli čas, malá scvrklá starěnka, která přežila pogrom, dva manžele a tři mrtvičky, a dva stoupenci zázračného rabbiho Brota.

„Mladý Žídi v uniformách?“

„Proč ne?“

„To není nic pěknýho. Mladejm Židům uniforma nesluší.“

Hubený, podobaný Boxenbaum si vyléval zlost na svém obrovském, bílém bubnu a seržant Limča Segal, který uměl říhnout a pšouknout na požádání, zpíval:

Sračky, toť vše, co umí tahle kapela,

Sračky, z těch vyrostie nám tráva zelená.

Mendelsohn poskakoval a snažil se srovnat krok do rytmu a Archie Rosen, u jednotky kadeti Fletcherovy střední zásobovali důstojník, který prodával barvené uniformy po osmi dólarech, vyprávěl Naturmanovi ten o rabbin a faráři a hroznu vína. „Moc vitpný,“ řekl Naturman. Když se jednotka za troubení trubek blížila k cihlové zbrojnici kanadské granátnické gardy, velitel E. D. U. Jamesovi, veteránovi od Sommy, jenž v uniformě bar-

vy berlínské modři, s puky nažehlenými tak, že by se s nimi dalo krájet, a s dokonale vyřeštěnými mosaznými knoflíky pochodoval vzpřímeně, jako by spolkl pravítko, a přitom pevně tiskl v ruce vycházkovou hůlku, naskočil knedlík v krku. „Vpravóóó... hleď!“ zvolal a toporně zasalutoval.

Duddy Kravitz se otočil spolu s ostatními, aby zasalutoval britské vlajce, a hrozen mladších sourozenců, který kolem nich pobíhal, začal halekat:

Fletcherovi kadeti jdou,

Cigána kouřijou.

Cigána stojej za pendrek,

Kadeti za belu starou.

Křup, křup, křup, křup, jednotka kadetů z Fletcherovy středy ní si to maširovala po prašanu kolem židovské knihovny, kde plákat ohlašoval

Středeční večer

ŽIDOVSKÝM BÁSNÍKEM

V LEPŠÍ ČTVRTI MONTREALU

Přednáška H. I. Zimmermana, B. A.

Občerstvení zajištěno

a dál přímo místem, kde strýci Zážračného hocha roku 1933 z auta s michiganskou poznávací značkou provrtali samopalem břicho. Potom chvíli pochodovali na místě před Hebrejskou společností mladých mužů, kde na náleží do tramvaje číslo 97 najel nákladák Coca Coly a jeho řidič se právě začal rvát s průvodčím.

„Hip, hip,“ volal E. D. U. James. „Hip, hip, hip!“

Pár hochů z Hebrejské společnosti mladých mužů se vyšlo podívat ven.

„Támhle je Armie. Hele, Armie! Kde máš pušku, co?“

„Brejden, pane! Pane James! Víte vůbec, na co je ta hůlka?“

„Haló, Boxenbaumel! Z toho bubnu si za moment uženeš pěknou kýlu!“

„Hip, hip!“ volal E. D. U. James. „Hip, hip, hip!“

Geiger troubil na svou trubku a Sivak strkal do Kravitz. Ser-

žantu Hellerovi srazilá čepici sněhová koule, Pinsky dostal do tváře livancem zmrzlé koňské mrvy a Mel Brucker sklopil oči, když měli obchod jeho otce. Z rozbitých oken ve druhém poschodí jejich domu mířily dolů přímo doprostřed změní ohořelého zboží a na popel spáleného dřeva obhludné rampouchy. K požáru došlo večera v noci. Mel o něm věděl předem, protože otec jim večera odpoledne zvesela oznámil: „Dneska večr spíte u babičky.“ Pokaždé, když měl Mel s bratrem spát u babičky, znamenalo to další požár; další obchod.

„Hip, hip, hip, hip, hip.“

Napravo před fabrikou na boty popocházel Boxenbaumův otec ještě s jedním chlápkem ze stávkové hildky a dýchali si na ruce, aby se zahřáli, a nalevo stál Harryho obchod s vyřazenou vojenskou výstrojí, jehož cedule hlásala:

POKUD NEMÁTE ČAS SE U NÁS ZASTAVIT,

ALE SPONĚ SE USMĚJTE, KDYŽ IDETE KOLEM.

Bumtarata, bumtarata, bum, bum, bum, bum, pochodovali si kadeti z Fletcherovy středy kolem holičství Hollywood, kde za padesát centů odstraňovali uhry, kolem rohu Clark Street, kde bydlela Charra Felderová, křup, křup, křup. Tansky se začal činit na bubnu, Rubin strčil Mortovi Heimerovi za krk pod košili rampouch a kadeti zabočili leá, prá, leá, prá do St. Urbain Street. Z Lauritovy kulečnickové herry vylezl houf bývalých studentů a flákáčů, které vylákala ven vojenská hudba.

„Haló, pane James! Co je pravdy na tom, že ste byl ve válce u moučnkářů?“

„Prej ste k tomu zranění přišel, když ste strouhal ertepie na *lakesi*!“

„Támhle je Stanley. Haló, Stanley! Fňha, on je snad nákej ofčír či co. Stane! V ten pátek večr to pláť, ale Rita vzkazuje, že Irving je na ni moc maleji! Nemoh bys přivít radši Syda? Stane! Stane?“

Hoši si to maširovali přes křižovátku, kde v den, kdy Ernest Bevin vyhlásil svou palestinskou politiku, spáli Gordie Wisser britskou vlajku, po které se předtím hromadně dupalo a přivalo, dále kolem domu, kde se narodil Zážračnej hoch, a potom se zastavili, aby si srovnali krok na rohu, u něhož se jejich otcové a starší bratřové pouštěli baseballovými pákami do žabožroutů během

nepokojů při zavedení povinných odvodů. Tempo již poněkud ochablo, Boxenbaum při mláčení do bubnu funěl, mrzly mu prsty u nohou a spolu s ním třinácti nebo pětáctičeti dalším. Slunce již zapadlo, tma přišla tak náhle, jako by někdo cvakl vypínačem, a sněh se začal třpytit purpurem. Tanskyho začalo bolet břicho a kapitán Berkovič si vzpomněl, když klopýtali kolem jejich domu, že budou mít k večeru vařené hovězí a brambory, ale předtím musí ještě skočit pro prádlo.

„Hip, hip, Hip, hip, hip, hip.“

Napravo klubovna židovské mládežnické organizace A. Z. A. a nalevo ošuntělá polská synagoga, odkud starý Zabitsky pátral pohledem po tmavé, větrné ulici právě v okamžiku, kdy se sem blížili kadeti.

„Labele, Labele, pojď sem.“

„Nemužu, *zejdo*, musím pochodovat.“

„Pochodovat? *Narishkeit*. Chybí nám jeden k modlitbám.“

„Ale *zejdo*, prosimtě.“

„Žádný ale, žádný prosimtě. Rosenberg musí odříkat *kadiš*.“

A tak byl Lionel Zabitsky odvíčen za paži z průvodu s bubnem i se vším ostatním.

„Haló, pane! První mrveji!“

„*Srá-góó-róó!*“

U Mošeho teple osvětlené trafiky, kde jste dostali sendvič s uzeným za patnáct centů, dezertovali další tři kadeti. Pinsky již netroubil tak okázale jako na začátku a Boxenbaum se opíral do bubnu s daleko menší vervou. Když zatáčeli doprava a potom zpět po Clark Street, zmizelo ve tmě dalších pět kadetů.

„Hip, hip, Hip, hip, hip.“

Jeden z dezertérů vrazil přímo do svého otce, který se vracel domů z práce.

„Dáš si hot dog a colu, než půjdem dom?“

„Jasně.“

„Tak jo, ale mamce ani muk.“

Spolu pak sledovali, jak jednotka kadetů z Fletcherovy střední mezi neuspokávaným krokem za závojem velkých sněhových vloček, které se právě začaly líně snašet shůry.

„Tohle přeci není počasí na podobný přehlídky. Bez šály a pořádných bot si v takovym mrazu můžete uhnat zápal plic.“

„Pan James povídá, že za první světový války prej někdy pochodovali v dešti třeba až třicet mil a brodili se po kolena bahnem.“

„Tak na tohleto já platim školny?“

8.

Tam, kde se Duddy Kravitz narodil, měli hoši děství špinavé a neveselé, drsné jako tráva, co roste u koleji. Byl by se mohl narodit v Londži, ale jeho dědeček si před osmačtyřiceti lety zakoupil listek nejlevnější lodní třídou do Halifaxu. Duddy se taktéž mohl narodit v Torontu, kam měl jeho dědeček původně namířeno, ale Simcha Kravitz měl právě jen tolik peněz, aby mu stačily na jízdenku Kanadské pacifické dráhy na Bonaventurovo nádraží v Montrealu, a do Toronta nikdy nedorazil. Simcha byl švec a dva roky po svém příjezdu již mohl poslat pro svou ženu a dva syny. O rok později měl už vlastní krám na rohu St. Dominique Street. Rodina bydlela nad krámem a vzađu na dvorku sázel Simcha do šterkovité hlíny kukurici, ředkvičky, hrách, mrkev a okurky. Každým rokem byla kukurice hubenější a okurky vždy zežloutly, než stačily dozrát, ale Simcha je sázel stále znovu a znovu.

Simchova kosmatá, útlá, tmavá postava byla v okolí dobře známá. Mezi ostatními přistěhovanci se těšil vážnosti, byl pokládán za člověka mimořádně povitého a do jisté míry i moudrého, jen lásky si moc neužil. Byl ochoten půjčit člověku peníze, aby mohl poslat pro ženu, na požádání byl ochoten, ač nerad, vyřešit nějaký ten spor či poradit někomu v nesnázích, nikdy nikomu nevyslepičil, co mu kdo sdělili mezi čtyřma očima, nicméně o svém vlastním životě mlčel. Jeho žena byla fúrie s obličejem plným bradavic, která ho sekýrovala i před ostatními, ale Simcha si nestěžoval.

„Dyt je to jenom švec“, říkal Adler, „tak proč dělá, jakoby byl něco lepšího?“

Když se jednou Moše Katansky, který se přistěhoval nedlouho předtím, odvážil Simchu Kravitze kvůli jeho manželství politovat, Simcha zvedl hlavu od obuvnického kopyta a zprávil ho pohledem, z něhož Katansky pochopil, že se nemá u něj v krámě několik měsiců ukazovat. Simchův krám byl místem, kde se scházeli přihbení přistěhovanci, usrkávali tu čaj s citronem a vedli řeči o tom, že

v téhle nové zemi na ně nemusí čekat nic dobrého. Někteří Simchou opěvovali. „Simchovi Kravitzovi můžete světit svou starou, svý peníze, cokoli,“ říkali. Ale jiní měli vztek, že na nich vydělává, a začali na něm hledat chyby. „Nikdo není dokonalejší,“ říkal Katanský. Simchova reputace nesmírně vzrostla, když se začalo proslyšchat, že se těší vážnosti i mezi góji v okolí. To bylo poté, co kováře Blondina kopl kůň. Simcha, i když se na místě nehody neobjevil zdaleka jako první, nali do Blondina trochu brandy a než přišel doktor, narovnal mu zlomenou kost v noze. Kdyžkoli od té chvíle došlo k jakékoli nehodě v okruhu mezi slévárnou na olovo, stojí o osm bloků dál na jednu stranu, a pilou, která se nacházela o dvě vět bloků dál opačným směrem, poslali pro Simchu.

Prošedivělý švec o svém soukromém životě nemluvil, avšak jednu věc ani on skrytí nedokázal. Prvorozený syn Benjy byl jeho přícho. Lidé často Simchu Kravitze vídali, jak vychází ze synagogy, prochází se po St. Dominique Street a přitom drží hocha za ruku, což byl z jeho strany, pokud jste jej znali, tak okázalý a nepředstavitelný projev důvěrnosti, že se všichni rozpáčíte odvraceli. Ti, kdo ho měli rádi, což byla většina, a věděli, jak těžký život má se svou ženou, doufali, že Benjy jeho lásku nezklame. Ovšem někteří jiní, s nimiž v krámě vrazil dveře, a ještě více těch, kteří mu dlužili a dosud nezaplátí, měli náhle pocit, že konečně našli Simchovo zranitelné místo, a přáli Benjymu jen to nehorší.

„Držku má prořízlou jak jeho matka.“

„Je tlustej a zženštlej. Chudách Simcha to nevidí.“

Ale Benjymu se darilo i přes jeho tloušťku, jízlivost a další nedostatky. Ba co víc: Svěho otce si vážil a ani jedinkrát jeho lásky nezneužil. Byl to bystrý hoch, inteligentní a přízpisobivý, z nové země neměl ani ty nejmenší obavy a, jak říkal Katanský, na co ten mizera sáhl, to se mu darilo. Tento obtulostlý hoch, který začínal tím, že již jako dospívající jezdil s haldami oblečení, bot a nožů na venkov a prodával je farmářům, vlastnil v šestadvaceti letech sklepní dílnu, kde se šily blůzy. Od začátku vyplácel nejvyšší mzdy, stejně jako jeho otec i on půjčoval peníze, a i když byl jinak upovídaný, ani on nikdy nevyšlepcičil, co mu kdo světil mezi čtyřma očima. Každou sobotu ráno jste mohli vidět otce se synem v synagoze stát vedle sebe, a když potom Benjy začal číst Menckena a Dreiserera a přestal chodit na modlitby, otec o něm říkal:

„Benjy dělá, čemu věří. Na to má právo.“

Nikdo, ani Katanský, nemohl Benjyho obviňovat, že by se byl oženi pro peníze. Jeho nevěstou se stala dcera žehliče kalhot. Hotová kráska. Ida byla štíhlá děvče s kudrnatými rudými vlasy, dlouhou, jemnou šíjí a bělostnou pleť. Chodila všude s Benjym a kamkoli se hnuli, nespustila z něj oči. I starý pán ji zbožňoval. Často ji nosval zeleninu ze své zahrádky a v neděli odpoledne si ti tři vyjížděli autem, zatímco paní Kravitzová, Max, Minnie a jejich děti na ně čekali doma. Když Simchovi rok nato zemřela žena, odmítl jejich nabídku, aby se k nim nastěhoval, s tím, že by to nebylo rozumné, a nadále žil sám. A potom začalo celé to trápení.

„Zašel sem včera za Benjym k němu do kanclu,“ říkal Adler, „a vzal bych jed na to, že byl opilý.“

Ida si začala vyzíždět sama a přihnbení Židé v ševcovském krámě začali mít všetečné otázky.

„Kdy budou mít děčka?“

„Tyhleby moderní manželství. Ach jo.“

Simcha na ně neodpovídal a otázky na chvíli ustaly. Simchu mrzelo, že za ním Benjy nyní příliš nechodil a když už se objevil, měl hodně vypito. A potom jednoho dne došel do krámu Adler a vídne poplácal Simchu po zádech. „Je mně to moc líto.“

„Slyšel sem, že tvá snacha si už zas vyjela do Mianni,“ řekl Katanský.

V synagoze se k němu ostatní starci začali chovat vážně a ohleduplně. Simcha se neptal, proč. Každou sobotu ráno seděl na svém obvyklém místě a soustrastné pohledy ostatních přijímal vždy s co možná nejozdravnějším příkývnutím. Začal se však více věnovat své rodině a jednou v neděli ráno vzal zčistajasna Duddýho na dvorek a učil ho sázet, hnojit a plet záhony. A potom, jednoho dne, když Ida opět vyrazila na jeden ze svých výletů, poslal pro Benjyho. Bylo to poprvé, kdy skutečně svého syna požádal, aby ho přišel navštívit.

„Jestli se s ní něco děje, můžeš mně to říct, sem tvůj otec.“

Benjy se měl k odchodu.

„Lidi kolem toho vědí víc než já.“

„To Max. Moc mu to mluví.“

„Max je moudra.“

Když Benjy přišel asi po šesti měsících znovu, Duddý pracoval

s dědečkem na dvorku. Viděl, jak strýc zašel za dědou do kuchyně. Duddy neslyšel, o čem spolu mluvili, ale už za dvě minuty vyšel strýček Benjy s něčím, co vypadalo jako malá sklenice se zavazetinou. Když spatřil Duddyho, zastavil se a strašlivě se na chlapce zamračil. „Jestli mu ublížíš...“

„Co...?“

Ale nedopověděl to, ani nevysvětřil, co tím myslel. Odkráčel, poněkud vrávoravě, a Duddy se zase pustil do plení. Simcha za ním přišel asi za půl hodiny. „Tvůj dědeček v týhle zemi nic nedokázal,“ řekl.

„Proč?“

„Ani tvůj strejda Benjy to přes všechny své peníze nikam nedotáh. O tvým otci ani nemluví.“

Děda překvapivě rychlým pohybem ruky zaplácnul na tváři komára.

„Chlap bez pudy je nula. Pamatuj si to, Duddede.“

Duddymu bylo v té době sedm a matka ho před rokem nechala zapsat na hebrejskou školu. Školné zaplatil strýček Benjy, který v té době právě procházel sionistickým obdobím. Strýček Benjy také věděl, že jeho otec, s kterým se již nevidal příliš často, se nyní procházívá po St. Dominique Street ruku v ruce právě s Duddym. Ale přihbení stařící se už nedivili, ani se neořícili, když potkali Simcha s vnukem. Stařeček už neměl nepřátele – i Katansky ho litoval. Staří, shbení Židé měli Duddyho za ničmeného, prohnaného kluka a jen doufali, že Simchovi příliš neublíží.

9.

Na hebrejské škole se Duddy do svých třinácti let potkával s mnoha hochy z daleko lépe zajištěných rodin, než byla ta jeho, a neustále vyhledával jákoutkoi záminku, aby se s nimi mohl rvát. S těmi, kteří byli příliš velcí na to, aby je sežezal, se snažil skamarádit. Učil je, jak krást u Kresgeho, jak kouřit násadou od bublířůku a jak aby se na ně dalo jet dvakrát, jak kouřit násadou od bublířůku a jak se dělají děti. Stačily tři roky Duddyho působení na škole, a matky již svým dětem kázaly, aby si s tím klukem Kravitizů nehrály. Ale jak hochy, tak děvčata to k zlobivému, hubenému Duddymu při-

tahovalo a ti, koho nechtěl vzít do své party Válečnicků, snášeli tu to pohanu velice těžce.

Jedním z nich byl i světlolasý, kudrnatý Milty Halpirin, syn obchodníka s nemovitostmi. Miltyho vozila každý den do školy jeho matka. Byl jedináček a nesměl ani jezdit na kole, ani jist planá jablka, co rostla u silnice. Duddyho bavilo její týrat, ale Milty přesto toužil stát se členem Válečnicků. A tak jednoho dne Duddy řekl, že dobrá, ale Milty musí nejdříve vypít tajný zasléčovací lektvar. Lektvar, který se skládal z vody, červeného inkoustu, jedlé sody, pepře, kečupu, hrudky kuřečho tuku a na závěr ještě pár kapek kolínské, zmizel v Miltyem překvapivě rychle. Poté však Duddy začal předstírat zděšení.

„Panenko skákává, to je strašný. Já to poplet.“

„Co je?“

„Poplet sem recepty. Ježkovy vočí!“

„Ale já to vypil. Říkals, že když to vypiju, bude ze mě Válečník.“

Přisahal na panaboha, Duddy.“

„To je strašný,“ opakoval Duddy. „Milty, za chvilku ti upadne frňák a ještě k tomu ti nikdy nenarostou fousy. A když klukovi nikdy nenarostou fousy, Milty...“

Milty s brekem utekl a večer vypadal na umření.

„Co je ti, zlatičko?“

„Mami, mně nikdy nenarostou fousy.“

„Cože?“

„Duddy Kravitiz říkal...“

Ředitel si opět pozval do školy Maxe Kravitize a Duddy se stal prvním žákem v dějinách hebrejské školy, který z ní byl na týden vyloučen. Milty byl hrůzou bez sebe. Bydlel ve velkém domě v kopci, a když se tu následující sobotu odpoledne Duddy ukázal se třemi dalšími Válečnický, byl to právě on, kdo přišel otevřít. „Co tady chcete?“ zepřal se ustrašeně.

„No co je, Milty, přišli sme si s tebou přece hrát, ne?“

„Nazdárek, Milty, starej kámoši.“

Milty zaváhal. Služebná si někam odskočila, takže byl doma sám.

„Nikdy předtím ste si se mnou hrát nechodili.“

„Do háje, to nás ani nepustíš dál, Milty?“

„Ne.“

neotevřeli druhou frontu. Montgomery uvěznul v Libyi a Feinberg má zas plný ruce práce tady, tak kdo by tomu velel?“, bylo toho na Feinberga už příliš.

„Ste všivá banda flákačů,“ řekl, „všichni, jak ste tady.“

Pokud jde o Válečníky, ti byli do jednoho muže na straně KVČ. Feinberg je ujistil, že v případě leteckého útoku budou všichni evakuováni do hor a, jak řekl, než válka skončí z některých z nich se mohou stát i strotci, což jim skýtalo značnou naději. Kromě Feinberga a několika dalších nadšenců z KVČ to byli právě Válečníci, kdo toužil po leteckém napadení Montrealu nejvíce. Jak je Feinberg upozornil, přímý zásah by mohl usmrtit a zmrzačit „obrovské“ množství lidí. Znepokojovalo je pouze jediné. Že by třeba bombardéry minuly ten správný cíl. Jednou dlouho do noci debatovali o tom, zda by bylo považováno za sabotáž. Kdyby někdo namaloval na střechu hebrejské školy obrovský terč, a zda by za to mohli oběsit nezletilého.

Potom ovšem ve vlhně sympatií Válečníků došlo takřkajíc k zásadnímu obratu. Zjistili totiž, že Feinberg za jejich zády uděloval instrukce klubu Hebrejské společnosti mladých mužů a rozdával jim lékárníčky, za což se ho Duddy rozhodl ztrestat. První příležitostí se mu naskýtl v noci při zatemění. Bylo to samozřejmě jen cvičné zateměnění, avšak na poplách měly troubit skutečné sirény. Na ulici neměla zůstat ani noha a všechny rolety měly být staženy. KVČ pak venku v plně zbrojí ťihalo na narušitele pořádku a, jak říkal Feinberg, na sabotéry a odporné špehy.

Pět minut poté, co se město s kvílením sítěn ponorilo do tmy, vplížili se Válečníci po dvořících na St. Urbain Street a s tvářemi pomazanými blátem jako nějaký přepadový oddíl tu a tam rozlévali petrolej, načež se rozptýlili na balkóny a střechy okolních domů. Když tedy potom procházel Feinberg se svými muži a sklídl po zrádných prouzcích žlutého světla v oknech, strčil Duddy dva prsty do pusy a ze všech sil hvízdal. Podél celé ulice se ze tmy vynořily samostřily vyrobené z kuliček na prádlo a do nich byly vložené zápalky. Duddy počítal do deseti a potom hvízdal podruhé. Samostřily naráz vystřelily. Jakmile zápalky škrtylo o chodník, většina z nich se okamžitě vznášela a St. Urbain Street v mžiku zažářila do tmy jasným světlem. Co čert nechtěl, v té chvíli nad městem právě prolétalo letadlo, zřejmě linka do New Yorku. Říká se, že Feinberg

upaloval do úkrytu jako první, ale někteří trvají na tom, že ještě rychlejší byl svobodník Lerner. Byli však i tací, jako Shubin, kteří modré bundy se zipem podobnou pohanou nezdiskreditovali. Shubin zamířil co nejrychleji k místu nepřátelské akce a jen díky skutečnosti, že si ve spečnu ještě stačil nasadit plynovou masku – jež do značné míry omezovala jeho pohyb a zorné pole –, se mu Duddyho Kravitze chytit nepodařilo a Válečníci mohli utéct.

Když byl odtrouben konec poplachu, rozpourtala se v tma u Mošeho divoká diskuse. Během zateměnění byly na mnoho oken vlepěny letáky OTEVŘEME NYNÍ DRUHOU FRONTU a podle Debrofského měli komunisté na svědomí i ty ohně na ulici. Lyman s ním nesouhlasil. Byl přesvědčen, že za ohně jsou odpovědní hoši Adriana Arcanda, místní fašistická skupinka. Moše pak mumlal cosi o tom novém uprchlíkovi, který se přednedávnem nastěhoval do domu za rohem a který prý má doma krátkovlnnou rádiovou vysíláčku. Když se však o incidentu druhý den ráno zmínil list *Gazette*, stálo tam černě na bílém, že za tuto špinavost je odpovědná skupina mladistvých delikventů.

„Jasně. Co ste od nich taky čekali?“ rozkřikoval se do kouta zahrnaný Feinberg. „Mysleli ste, že přiznaj, že máme v Montrealu špehy?“

Avšak o týden později již Feinberg přestal nosit modrou bundu se zipem a oddíl KVČ ze St. Urbain Street přestal být považován za bojeschopnou jednotku.

10.

Další aktivity Duddyho Kravitze na hebrejské škole byly rozhodně obchodnějšího rázu. Jako spousta jiných hochů začal se známými. Za tím účelem odpovídal na inzerát v časopise *Tip Top Comics*, jímž jedna společnost hledala nové prodávce. Tato společnost, jedna z mnoha podobných, vám vždy nejdříve poslala na zkoušku archy levnějších známek. Jako provizi jste potom dostali nějaké známky zdarma, katalogy a někdy dokonce i peníze. Na rozdíl od ostatních hochů však Duddy brzy dospěl ke dvěma užitečným poznatkům. Jakmile jste totiž známky dvakrát či třikrát úspěšně prodali a bez odkladu zaslali společnosti peníze, obdrželi jste od

ni na prodej již daleko dražší archy. Druhým poznatkem pak byla skutečnost, že na nezletilého nelze podat žalobu – alespoň ne ze strany americké firmy. A tak se pod nejrůznějšími pseudonymy postupně vypracoval až ke skutečně drahým sadám známek u sedmi různých společnostech, které o něm už od té doby nepsaly.

Část zisku z tohoto filatelistického podniku Duddy investoval do komiksových sešitů, protože za války se kvůli omezení dováženího zboží americké komiksy špatně šáněly. (Kanadské se nedaly číst a navíc byly jen černobílé.) Po dvaceti centech za sešit nakoupil značně množství pašovaných amerických komiksů a ty potom půjčoval po třech centech na den, dokud je izolepa a lepidlo udržely pohromadě. Tímhle způsobem se postupně propracoval k ještě pochybnějšímu druhu literatury. Barney, jeden z Duddyho dodavatelů komiksů a majitel novinového stánku na Park Avenue, mu jednoho dne ukázal šestnáctistránkový komiksový sešit nazvaný *Frank Macek na záletech*. Kresby, neuměle černobíle obkreslený originál, byly očividně dílem místního umělce a tiskáře. Vyhlíželo to jako slušný brak. Již v prvním okénku Frank Macek, honosící se obrovskou erekcí, na niž zespodu mířila šipka se slovy „kap, kap, kap“, dychtivě hleděl na Dorotu Mactou, oděnou pouze do černých kalhotek. Příběh se pak dále rozvíjel na patnácti dalších stránkách, jež překypovaly dějem, a celý sešit se prodával za maloobchodní cenu pětasedmdesát centů. Ze stejné série bylo i mnoho dalších sešitů, například *Jak malý Abner urthnul Sedminkrásku*, *Terry a dáblíce*, *Blondýnka hraje na fauty*, *Grupáč na benzínce* a další.

Hoši ve škole pomalu dospívali, americké komiksy začaly být ve městě opět k sehnání, a proto Duddyho tato nová možnost zaujala. Po chvíli handrkování jich objednal tučet s tím, že bude mít exkluzivní prodejní práva pro oblast, kterou ještě při dalším jednání rozšířil o tři protestantské školy, dvě hebrejské, Dům mládeže Bnai Brith, jednu ješivu, nejméně čtyři kulečnickové herny a kuželnu. Toto byl první Duddyho podnik, který skončil katastrofou. Po třech týdnech, kdy šly obchody velmi slušně, chytila Barneyho policie a naparila mu pokutu. Duddy, jenž měl bohužel právě v té době sešitů nakoupenou celou hromadu, dostal strach a naházal je do kamen. Jiné jeho projekty, jako byla bokovka s hokejkami, byly už lukuřativnější.

Ve dvanácti letech Duddy zjistil, že usmívající se chlapečci třímající v ruce památník na autogramy mají v době tréninků na hokejový stadion Forum cestu otevřenou. Dostat se dovnitř, když byly na kluzišti mužstva z nižších soutěží, jako třeba Royals, byla hračka, a pokud jste byli dost rychlí a chytrí a schovali se na záchodě, když šli Royals z ledu, mohli jste vidět při tréninku i Canadiens, a to za ně tenkrát hrál Lach, Blake a velký Maurice Richard. Hokejisti měli při tréninku náhradní hole odložené ve stojanu na stěně uličky vedoucí k šatnám, kde je vždy hlídal třináctiletý kluk. Duddymu rychle došlo, že tyhle hokejky, na kterých bylo vždy napsáno hokejstovo jméno, by pro mnohého fanouška znamenaly hotový poklad. A tak vymyslel plán. Jeden jeho kumpán, obvykle P. K., kluka u hokejek zabavil, odvedl ho trochu stranou od stojanu, v tu chvíli zpod sedadel vyskočil Duddy, popadl tolik hokejek, kolik mohl, a utíkal s nimi jako o život. Hokejky mu vynesly slušný kapitál. Ale i když chlapce u hokejek z času na čas střídali, což Duddymu ulehčovalo práci, přece jen šlo o riskantní podnik a navíc jen o sezónní výdělek.

Ve třinácti letech, v létě roku 1945, měl Duddy poprvé stálou práci. Začal za šestnáct dolarů týdně dělat v továrně na šaty u strýčka Benjeho, kde seděl na konci dlouhého stolu spolu s dvanácti francouzsky mluvícími mladými Kanadankami, které tu v květinových zástěhách navlečeny přes šaty šily v horku a prachu pásky. Ty potom posílaly Duddymu, který je pomocí dlouhé kovové tyče obracel nalic a vkládal do kartónových krabic. Byla to únavná práce a Duddy se naučil všechny ty černé, červené a oranžové pásky obracet zcela bezmyšlenkovitě. Opiřel si vždy tyč o rozkrok a pásky po ní jeden po druhém oběma rukama roloval. Dívky si začaly z této jeho techniky utahovat, ale Duddy zpočátku nechápal, co má všechnen ten povyk, chichotání a stydlivé pohledy znamenat.

Jinak byly dívky sympatické. Věštinou vypadaly veselé a byly šitěhle, to se musí nechat. Jedna z nich šilhala, tři nosily na krku křížek, pět mělo černé vlasy vyčesané nahoru do věnce, dvě nosily snubní prstýnky a jedna, i když ho neměla, byla v jiném stavu. Gabriele strašlivě kašlala a té šilhavé byla trochu vidět prsa, když se skláněla při navlékání niti. Měla je největší ze všech dvanácti. Imenovala se Theresa a vedle jejího stroje vždy stála láhev pepsi. Do oběda obvykle vyžahla nejméně čtyři a jak se den vlekl, v podpaží se jí

zvětšovaly velké skvrny od potu a začínala smrdět. Děvčata přicházela každé ráno za pět minut devět a v devět už byly všechny připravené u svých strojů. Minutu po devěáté zazvonil zvoněk, stroje začaly vrčet, dívky se zhluboka nadechly a sklonily se nad práci. Jedna z nich, Jacqueline, byla nárůživá kuřačka a o půl desáté už měla zástěru a všechno kolem od popela.

Zhruba v době, kdy Duddy začal chápát, proč děvčatům přijde tak vtipný způsob, jakým roloval pásky, si taktéž povšiml, že v třetím patře pracují jenom dva muži. Malloy, který opravoval kabáty na figurínách na vzdálenějším konci patra, byl stárec s ohavným tetováním na hrudi. Herby, zametač, byl mladý černoch a Duddy vždy se zájmem sledoval, jak se mu v puse mhná růžový jazyk a jak mu září dlaně. Třetím patrem příležitostně procházeli i další muži – včetně strýčka Benjeho. Dvakrát denně, dopoledne a odpoledne, sem chodil Manny Kaplan, personální šéf (jak se sám tituloval), jakýsi synovec z druhé strany rodiny. Vpadl vždy dovnitř s frenetickým úsměvem a vykřikoval přitom na děvčata „Výborně, chlapiči! Ste chlapiči!“, potom se sklonil a počítal, kolik pásků ještě zbývá udělat, přičemž činil poznámky o tom, kdo je pozadu a kdo chybí. Daleko oblibenější byl malý Epstein, bělovlasý střhač, který každý den nosil děvčatům tu čokoládové bonbóny, tu libru srdce-vek nebo dva tucety švestek, a který je nikdy nezapomněl štipnout nebo jim vlepit pusou, přitom zakoulav očima a udělat „ááči“ tak, že děvčata rozesmál a přitom jim polichotil.

Duddy si tedy všiml, že kromě něj jsou na poschodí pouze dva muži, a že když si opře tyč o rozkrok, Adele, nejmladší z dívek u stolu, ho koutkem oka pozoruje. Bylo to nervózní děvče, které neustále vstávalo od práce a chodilo na záchod. Jednoho horkého odpoledne, když Duddy vstal, aby nechal Adele projít, mu Theresa hlavou naznačila, aby šel za ní. Chvilku počkal, pak zakášlal a omluvil se. Když odcházela, ostatní dívky se hihňaly.

Naneštěstí pro Duddyho o půl hodiny později procházel kolem strýček Benjy, který si všiml, že Adele s Duddym chybí, a domyslel si, kde je asi tak hledat. Pak Duddyho přerádl do strýžny.

Strýček Benjy byl sice bohatý, ale také velmi zklamany člověk. Jeho žena Ida jezdila každou zimu na Floridu. A když se spolu sešili na nějaké významné svatbě, na pohřbu starého přítele či na lemní dovolené, oba se před spaním vždycky pořádně opili.

„V Los Angeles je prejí nověj doktor, kterej umí hotový zázrak.“

„Benjy, prosimtě.“

„Ale proč bysme to nemohli aspoň zkusit?“

„Měl bys mě nechat, Benjy. Pochopila bych to.“

„V Miami seš asi době zapatená, co? Oblétuje tě tam nákej nóbí plejboj, co umí aji stříhat ušna.“

„Benjy.“

„Nebo možná ten fyzicosi, o kterýmš mně vykládala. Ten blondatej cvičitel s doktorátem.“

„Gil?“

„Jo, ten. Tak vybal to, Ido. Dokážu se s tím smířit.“

Nakonec vždy usnula a Benjy vstal a posbíral její šaty, podvazkový pás a punčochy, které z ní spadly na cestě k posteli. Potom obvykle celé hodiny proseděl v kuchyni. Zde si pak tento malý tloušťk v obrovských modrých trenkách se vzorem golfového míčku usmazil pár vajíček a přečetl socialistické časopisy, které odebral z Anglie a Spojených států. Ty ho nudily ještě víc než Miami. Jen samé bláboly, ódy na dělnickou třídu a inzeráty na prostředky proti početi a lemní tábory, kde černoš slavnostně prozpěvují pokrokové písně.

Než šel spát, pokždě polbil Idu na čelo. Někdy, když byl víc nametený, se k ní přitiskl a hlavu jí zaboril do prsou, až se celá zmatená a polekaná vzbudila. To však on neušil. Dbala na to, aby nezjistili, že ji vyrušil ze spánku. Ráno však byla Ida vždy zase pryč. Nakonec pro Benjeho vzkázal jeho otec: „Proč nemáte žádný děti?“ zeptal se.

„Sem impotentní.“

Starík dal Benjymu jakousi sklenici: „Je to z bylin. Starěj venkovskej recept.“

Doma Benjy spláchl obsah sklenice do záchodu a už nikdy se o téhle záležitosti s otcem ne bavil. Mezitím Benjymu přibývalo peněz i nepřátel. Odmítl přispívat do fondu na výstavbu synagogy. „Modlení je asi tak zastaralý jak luk a šípy, Same. Klidně mě můžeš citovat.“ Jako známý přívrženec komunistických myšlenek nikdy nekoukal na nějaký ten dolar, když se konala stávka, když bylo třeba přispět na něco obhajobu nebo když měl *Tribune* prohlény. Rád se těmito příspěvký holedbal ve společnosti ostatních továrníků.

„Soudruh Pelier - občas se u mě zastaví - mně onehdá řek, že až se pustíme do znárodňování oděvního průmyslu, budu to mít zřejmě na starosti.“

„Ještě jeden rok, jako byl tehle, a můžeš se do toho rovnou pustit.“

„A ty do tý svý robotárny budeš muset pustit odbory, Same.“

„Jenom přes moji mrtvolu.“

„V pořádku. Tak přes tvoji mrtvolu. A tady Harry bude muset na ty svý špinavý záchody dát aspoň papír a mejdlo.“

Ale ani s komunisty, kteří k němu chodili pro peníze, si strýček Benjy nerozuměl o nic lépe. Nemohl jim odpustit, jak se zachovali k Trockému, a jim se zase příliš nezamlouvaly jeho drobné projevy neuctivosti, jako například když okázale dělal ve vzduchu rukou kříž, kdykoli se Pelier zmínil o Stalinovi. Asi největší požitek mu skýtaly knihy. Benjy byl náruživým čtenářem, ovšem i zde nacházel více zklamání než radosti. Tolstoj a Balzac, to ano. Gorkij taky užel. Ale kde mezi všemi těmi moderními knouraly najít autora, který by mu byl schopen něco říci o tom, jak se obtloustlý továrník může beznaděně zamilovat do ženy, která si barví vlasy, přehání to s líčením a dává přednost kontraktárnímu břídži před Bachem? Proč zrovna do tak pošestilé ženy, jakou je Ida? „I kdybysme měli syna,“ napaдалo ho často, „stejně bysme si s Idou na stáří nerozuměli, tak proč...“ Nemohl pochopit, proč, a nikdo mu na to nedokázal odpovědět. A tak se dál snažil držet rodinu pohromadě a o samotě se opíjel.

Když mu přišel Max oznámit, že se bude ženit, Benjy povídá: „Tak tu mně teda přiveď. Už se nemůžu dočkat. Dokud neuvidím holku, která je ochohá vzít si někoho jako seš ty, neuvěřím.“ Jako svatební dar mu koupil taxika. „Zaměstnal bych tě u sebe v továrně, ale bohužel nepodnikám proto, abych prodělával.“ A Max, pro kterého nebyla kousavost jeho staršího bratra ničím novým, se jen přátelsky usmál a nechal to být. „Představ si to,“ řekl jednou Debrofskému, „že by se ti nemoh postavit. Až do smrti.“

„Se nedivím, že tak chlastá,“ odpověděl na to Debrofsky.

„Jednou,“ řekl Max a položil si na jazyk kostku cukru, „když už začal Zátráčeň hoch beji známej, ale ještě se mu nepřihodil ten malý, vyhrál sázku, že si to v hotelu Ford rozdá za jednu noc s třema děvčkama. Má klacek, že by s nim udušil kone. Já to vim,

viděl sem ho jednou na hajzlu... Ale abych se vrátil k chudákovi Benjimu, hele, on má taky svý světlý stránky. Pro mýho Lennieho by udělal všecko na světě.“

To byla pravda.

Tu noc, co se Lennie narodil, byl Benjy ve špitále, a když Lennieho oběžovali, držel ho zakrvcveného vlastním rukama. Když Lennie dostal neobyčejně silnou revmatickou horečku, nechal kvůli němu zavolat specialistu až z Toronta, platil chlapi školu, knihy, které potřeboval, a bral ho do každého cirkusu, který do města zavítal.

„Neni to správný, Maxi,“ říkala Minnie. „Ty seš jeho otec.“

„Já sem jeho otec. Jasně, já sem jeho otec. Ale Benjy nemůže.. no, dýť viš.“

Strýček Benjy byl pyšný na všechny Lennieho úspěchy. Na jeho vyznamenání, stipendium a naposlady i na to, že ho na McGillově univerzitě přijali na lékařskou fakultu. Platil za něj školné, dával mu týdenní kapesné a rozhodně byl připraven pomoci mu zařadit si i vlastní praxi, až nastane čas.

K Duddymu tak vřelý vztah neměl, i když dokud pro něj Duddy nepracoval, nedával to až tak najevo. Je ale pravda, že Duddy se mu nelbil už od pohledu. Hubená, vychytralá tvář, tékávé černé oči a ta neposednost, uhry a masná plet, věčně nervózní pohyby, prohnaný, mazaný úsměv, to vše na strýčka Benjyho nepůsobilo dvakrát dobře. Přesto ho dlat dát Duddymu šanci, ovšem ten si to u něj pokazil jednou provždy. Dva týdny nato, co byl přerázen do střížny, vletěl do kanceláře strýčka Benjyho a povídá: „Ten stavej tulpas ze střížny, Laroché, čmajznu celou roli látky. Viděl sem ho.“

Ale strýček Benjy se na něj nepodíval zrovna přívětivě.

„Co je?“

„Mě to nezajímá.“

„Ale on tě okrádá. Ježkovy voči, ty ho nevyrazíš?“

„Až za mnou přistě přiletíš s něčím podobným, vyrazím tebe.“

Duddy vyskočil ze židle.

„Počkej.“ Strýček Benjy viděl, že chlapi se lesknou oči, ale nedokázal se ovládnout. „Za celý ty roky, co jedu v tomhle obchodu, sem nezaměstnal jedinýho člověka, aby donášel na moje dělníky.“

„Proč?“

„Co?“

Duddy se chabě usmál a řekl khdnějším hlasem: „Máš vítr, jestli jich tady nekrađe víc?“

„Co?“

„Jestli jim díky všem těm prachům, co jim půjčuješ, a různéjm těm výhodám neješ akorát pro strandu?“

„Klaccu jeden. Ty seš mně ale klacek.“

„Ale Lennie není, že?“

„Seš tady teprv tejdén a málem už dostaneš holku do malěru, a pak po dvou tejdnech ve střžně za mnou přiletíš s takovým svinstvem o Larochovi. Manny mně říkal, že prej prodáváš ženský spodní prádlo a podobný věci z háký zásilkový služby. Je to pravda?“

„A jaks ty vydělal všechny ty svý prachy, strejdo Benji, co?“

„Klaccu zatrolená.“

„Jasně. A co má bejt, že prodávám prádlo?“

„Nemám rád práskáč. To si zapamatuj.“

„Tak proč mně nevyrazíš, strejdo Benji?“

„Nevyrazim tě, protože bych tím ublížil tvjmu dědovi.“

„Jenom proto?“

„Seš klacek, Duddy, klacek zatrolená, ale jedno ti řeknu. Jestli někdy něco provedeš svjmu dědečkovi, zpřelámu ti všechny kosti v těle včetně malíčků na ruce.“

„Ále, co najednou tolik péče? Dyt už si za nim nebyl, ani nepamatuju.“

Strýček Benji prudce vstal od stolu. „Měl by ses vrátit k svj práci,“ řekl.

Strýček Benji Duddyho ponižil a Duddy si umanu, že si to zapamatuje.

„Když se Zážračnej hoch našve,“ řekl mu jednou Max, „tak se napce chlebem a vypadnou z něj topinky, tak se umí rozzuřit.“

Duddy si s oblibou představoval, že má v sobě stejnou páru. Vlastně měl vůbec pocit, že je koneckonců skoro stejný jako Zážračný hoch v dobách, kdy ho ještě nikdo neznal. Duddy ho jednou viděl na Den smíření přešlapovat před synagogou, to se mu ještě nepřihodil ten malěr, zleva i zprava ho chlapí srdčně zdraví-

li nebo bledli strachy a ženské po něm jenom pokukovaly. Zážračnej hoch nebyl žádný nezaboh jako strýček Benji. Dokonce, jak Duddymu kdysi řekl Max, kdyby se prý derby v Kentucky a zápas šampionů v těžké váze konaly na Den smíření, Zážračnej hoch by si nevsadil. Max to věděl nejlíp, protože i když byl pohý taxíkář, se Zážračným hochem se důvěrně znal a Duddymu slíbil, že jednoho dne ho s ním taky seznámí.

„Teď ještě ne. Možná za rok. Až na to budeš mít rozum.“

„Ale slib je slib.“

Mezitím Duddy o vlkendech i o letních prázdninách pracoval (i když ne už pro strýčka Benjeho) a peníze si ukládal do banky. Duddy totiž nikdy nezapomněl na to, co mu řekl dědeček: „Chlap bez pudy je nula.“

A Duddy toužil být někým. Třeba novým Zážračným hochem. Rozhodně ale ne žádným zkrachovalým nymandem.

ZÁVĚR ŠKOLNÍHO ROKU

Trousili se ve skupinkách po pěti, po osmi, po třech. Hotová záplava maminek a tatínků, bratříčků a sestřiček, dědečků a babiček, a všichni si to rázovali do dusné, zatuchlé tělocvičny. Přicházeli s úsměvem, vtipkováním i s rozpaky, mužší si povolovali kravaty a ženské se dusily napasované do šněrovaček, jak tak korzovali sídlem vzdělanosti, aby zde své syny a dcery ze tří absolventských tříd ročníku osmačtyřcet Fletcherovy střední školy vyprovodili na cestu, na níž - jak každým rokem zdůrazňoval Leonard Bush, M. A. (hrdý absolvent McGillovy univerzity) - se před nimi otevřá celý svět. Tady, jak upozorňoval Max Kravitz, byly dveře do sklepa, kde Zážračnej hoch vždycky místo oběda organizoval turnaje v kostkách. Táhle ten s tím rudým ciferníkem, to je Feeney, kterej nemá rád našince. A tady to je ten Mendelsohnovic kluk, co dostal stipendium. A přesně tady na tomhle místě, jak podotkl Benny Rabinovič, složil Mickey „Mlátička“ Shub tehdejšího ředitele Fletcherovy střední, dr. Rosse McEwena.

Muži si utírali zátylek kapesníkem a ženské s vrstvaní líčidel na tváři se ovívaly programy, jež slibovaly SLAVNOSTNÍ ZAKONČENÍ STUDIA sponzorované krejčovským salónem Morrie a udílení stodalárových stipendií za finanční podpory Steinbergových

Hráči u stolu byli unavení a chtěli se jim spát, ale zároveň se styděli, že vyhráli na sedmnáctiletém klukovi tolik peněz, a tak začali šázet nazdarbůh, aby prohrávali. Zbytečně.

„Za chvíli se sejdeme nahore, Irwine,“ zasýcel Bernie Altman. V příštím kole Duddy zbankrotoval a musel hru ukončit.

„To je šoubyznys,“ řekl Irwin, „ne, Magore?“

Muži se začali trousit ze sálu, aniž by se na Duddyho podívali, a když odešli, zůstala tu jen Linda.

„Děkuju,“ řekl Duddy. „Moc děkuju.“

„Kolikš prohrál?“

„Všecko. Tři sta dolarů.“ Duddy začal křičet. „Řikalas, že nemůžu prohrát! Řikalas, že není možný, abych prohrál!“

„Je mi to líto, Duddy. Netušila sem, že...“

„Jdi do háje. Prosímte, jdi do háje!“ Prudee strčil do rulety, až se převrátila, a vyběhl ven. Venku na pláži už nedokázal ovládnout nutkání v žaludku a pozvracel se. Posadil se na skálu, vzal hlavu do dlaní a začal hořce vzlykat.

„Hele,“ volal Magor, když vešel do haly, „viděl někdo Duddyho?“

„Ne.“

„Ještě se neukázal na pokoji,“ řekl Bernie. „Je to už víc jak hodina...“

„Co se tady děje?“ chtěl vědět Rubin. „Proč mě nikdo neinformoval?“

Duddy zatínal zuby a trhal si vlasy, až slyšel bolest. „Do háje,“ opakoval dokola. Pitomá ruleta. Šest neděl dřiny a ani cent. Byl na tom stejně jako na začátku. Ještě huť. Navíc si z něho budou všichni utahovat. Ježkovy voči, pomyslel si. „Do háje se všim.“

Vyrušil ho skřípôt kroků v písku. Rychle se schoval za skálu. Poznal Magorův hlas.

„Někdo ho viděl utkat k pláži. Čert ví, co moh provést.“

Potom zaslechl Lindu, jak mu říká něco, čemu nerozuměl, a také Magorova odpověď zanikla ve větru. Potom uslyšel, jak mu Linda povídá: „Já věděla, že je to Irwinova ruleta, ale ani mě ne napadlo, že by...“

Z druhé strany se blížily další kroky. Byl to někdo s baterkou.

„Duddy!“

Jenom ať si myslí, že sem se utopil, napadlo ho. Patřilo by jim to.

Jednou viděl u Shawbridge utopenou ženskou a při druhé představeně, že by ho vylovili s takhle nafouklým obličejem – Irwina, toho šmejda, by za to pověšili a táta by třeba pozdě litoval, že ho neměl rád tak jako Lennieho –, se Duddymu udělal knedlík v krku. Začel opět vzlykat.

„Duddy!“

Byly slyšet záběry vesel ve vodě a šplouchání. Na jezero vyplul čtun.

„Há-ló! Duddy!“

Duddy se rozběhl bosý po písku do ochranné náruče lesa. Zasluchl Rubina, jak vrčí: „Ten šmejd malej, já ho uskrtím. U Hilltop Lodge se jednou někdo utopil a do rána v hotelu nezůstala ani noha. Jestli se to dostane do novin, tak to bude můj...“

Duddym začal lomcovat neovladatelný záchvat smíchu. Válel se v trávě a cpal si ruku do pusy, aby nebylo nic slyšet.

„... poslat pro policii?“

Hned nato se ozval Rubin. „Né, to né. Jenom né policajky. Ten šmejd malej, já ho uskrtím.“

Duddy vyšel na polní cestu za lesem a vydal se směrem k Ste. Agathe. Trikrát se musel zastavit, aby se dosyta vysmál. Při druhé představeně, jak ho celou noc hledají a jak Irwin určitě dostává co proto, na těch tři sta dolarů téměř zapomněl. Těmčí, ale ne docela.

Do haly se jeden po druhém začali sverchu trousit hosté v pyžamu.

„Teďka bych teda nechtěl bejt na tvým místě, Rubine.“

„Jaks moh nechat sedmnáctiletýho kluka, aby v ruletě prohrál celej svůj výdělek?“

„Já o tom nevěděl. Přisahám, já...“

„To si schov zejtra pro novináře. Až kluka vytáhnou z jezera...“

„Držte hubu,“ křičel Rubin.

„Ubohej hoch...“

„Já osobně dávám příští léto přednost Hilltop Lodge,“ ozvala se paní Dunskyová.

„Já také,“ přitakala jí paní Farberová.

Rubin svým hostům připomněl, že minulý rok se v Hilltop Lodge objevili případ otravy jídlem.

„Jako by jídlo u vás bylo o něco lepší, Rubine. Zeptejte se v lékárně za rohem, jak jim tam jde na odbyt zažívací soda.“

„Děláme, co je v našich silách,“ odpověděl Rubin. „Celej persónaj je venku a hledá ho.“

„Na dně jezera?“

Hosté se na Rubina vyčítavě dívali.

„Běžte radši všichni spát,“ řekl.

„V hotelu, kde právě došlo k takový tragedii?“

„Zítřka budete moci podnik přejmenovat na Rubinův strážidelněj hotel,“ ozval se Paddy.

„Už teď mně naskakuje husí kůže. Hele, otevřte bar, Rubine.“

„Jasně, a taky by bodly nějaký sendviče se salámem. Tohle bude dlouhá noc.“

„Dobře,“ odpověděl Rubin. „Dobře.“

Duddy se obloukem vrátil přes silnici a vešel do Ste. Agathe ze vzdálenější strany od jezera, ulicemi, kde bydleli francouzsky mluvící Kanadáné. Nohy ho už bolely od dlouhého pochodu, měl hlad a hledal otevřenou restauraci. Na kraji města našel otevřený francouzský bufet. Uvnitř seděla Yvette.

„Duddy!“

Duddy si to neuvědomoval, ale oblek měl celý od bláta a košile byla rozzedraná o křoví.

„Ty ses pral?“

Sedl si a mezi výbuchy smíchu jí vyprávěl, co se stalo. Yvette se sice tvářila vyděšeně kvůli těm třem stovkám dolarů, ale když Duddy začal vykládat o Rubinovi, začala se taky smát.

„Dáš si ještě něco?“

Duddy měl v sobě už tři hot-dogy a dvě porce hranolek.

„Myslím, že už chcou zavírat,“ řekl. „Nepůjdem se projít?“

Vyšli spolu ven, drželi se za ruce a vyhybali se hlavním ulicím a nábřeží, zkrátka všem místům, kde by mohli narazit na pátrající záchranné čety. Hvězdy začaly blednout, přes nebe se pomalu rozlévalo světlo a Yvette ho vedla směrem k železniční trati. Duddy poprvé viděl čtvrt Ste. Agathe, kde bydleli chudší francouzsky mluvící Kanadáné a kam nikdy nechodili žádní letní návštěvníci ani turisté. Nenařené domky byly větrem a deštěm ošlehané do šedíva, na dvorcích s hromadami krámů a tu a tam zanedbaným záhonkem kokrhali kohouti. Duddy si vzpomněl na dědečka a na St. Dominique Street a slíbil si, že hned zítřka pošle staříkovi pohled. Tu a tam byla na zdi vybledlá reklama na mouku Robin Hood a díry

mezi taškami na stodolách či v oknech byly příležitostně záplatané reklamními plechovými cedulemi na cigarety Sweet Caporal.

„Tudy,“ řekla Yvette.

Přešli trať a ocitli se na skalanatém svahu na úpatí kopce. Duddy měl brzy boty i kalhoty dole promáčené od rosy. Bolelo ho celé tělo. Vzrušení ze hry a z toho, že ho všichni hledají, už pomínilo a nyní toužil jenom po posteli, ale Yvette ho vedla stále hlouběji do poli, potom dolů z jakéhosi hrboлатého kopce a znovu nahoru, na jakousi skalní plošinu. Tam mu dovolila si odpočinout.

„Je prima vidět tě aspoň jednou v klidu jen tak ležet,“ řekla.

„Cože?“

„Pořád jenom někam běháš, poskakuješ nebo uklizíš...“

Duddyho překvapilo a potěšilo, že někomu stojí za tak důkladnou pozornost. „Líbíš se mně,“ řekl.

„Myslíš, že sem pěkná?“

„Jasně. Jasně, že seš.“

Přisunul se k ní blíž a k jeho překvapení se neodtáhla. Nejistě jí pohládl po prsu. Políbila ho a donutila otevřít ústa.

„Hele, Yvette, já nemám...“

Ale bylo jí to fuk. Ježkovy voči, pomyslel si, kdyby mě tak teďka viděli kluci.

„Seš bezva, Yvette. Seš moje holka.“

Do Ste. Agathe se Duddy a Yvette vrátili jinudy a rozloučili se, ještě než dorazili k jezeru. Yvette ho políbila na tvář. „Moc se dřeš,“ řekla mu. „Seš samá kost...“

„No jo.“

Řekla mu, že ve středu odpoledne má volno.

„Tak si půjdem zaplavat,“ odpověděl na to.

Když Duddy vstoupil do haly hotelu Lac des Sables, bylo skoro devět hodin a hosté se zrovna začali troust dole na snídani.

„Duddy!“

„To je ten mládež Kravitz! Je tady!“

Z jídelny začali vyblhat hosté se skleničkami pomerančového džusu nebo s topinkami v ruce a usmívali se. Linda ho přede všemi objala. „Duddy,“ řekla mu, „ani nevíš, jak ráda tě vidím!“

Rubin ho plácl po zádech. „Ty šmejde malej,“ řekl. „Ty jeden šmejde všivěj malej.“ Ale i on se usmíval a Duddy viděl, že se ani nesítlí oholit. Praviděpodobně byl celou noc vzhůru.

„Seš v pořádku?“ zeptal se Bernie.

Když vešel do jídelny, hosté začali tleskat.

„Neboj,“ řekl mu pan Cohen s významným mrknutím. „Všechno bude dobrý.“

Duddy vypadal zmateně.

„Duddy má teď dva dny volno,“ zaburácel Rubin. Ozval se potlesk. „Ale nepřijímám žádný stížnost, jestli bude obsluha pomalá. Na Duddym to tady v jídelně všechno stojí.“

„Jestli bude obsluha pomalá? Slyšel jsem dobře?“

Po sruďání šel Duddy na pokoj. Když si sedl na postel, aby si konečně odpočinul, přišli Bernie s Donaldem a přivedli s sebou Irwina. „Něco pro tebe má,“ řekl Bernie stroze.

Irwin se usmál.

„Dej mu to.“

„Chtěl bych ti říct, že sem strašně rád, že ses neutopil,“ řekl Irwin.

„Měl sem hroznej strach.“

„Tak dáš mu to konečně?“

Irwin mu podal peníze, které vyhrál. Bylo to skoro tři sta dolarů. „Stejně bych ti je vrátil,“ řekl.

„Nikdo se o tom nedoví, Duddy,“ řekl Bernie, „nemusíš se bát.“

„Měli strach, že budeš příliš hrdej, aby sis ty prachy vzal,“ řekl Irwin. „Stranda, co?“

„Zavři zobák, Irwine.“

„Byl to obvyčejnej podvod. Domluvili ste se s Lindou a podstrčili mně schválně křivou ruletu. Doufám, že ste se dobře bavili.“

„Ta ruleta byla v pořádku.“

„Podvod se nevyplácej,“ řekl Duddy. „Doufám, že si z toho ve-meš ponaučení. Doufám, že ti bude k něčemu dobrý.“

Ten večer přišla za Duddym delegace složená z Farbera, pana Cohena a Paddyho a pozvala ho do společenského sálu na skleničku. Od té chvíle, co pan Cohen tak významně mrkl na Duddyho, byl v jednom kole. Celé ráno a větší část odpoledne číhal na jednotlivé hosty v hale, na pláži a – jakmile se ta zpráva roznesla již po celém hotelu a hosté se před ním začali schovávat – odchy-tával je přímo u nich na pokojích. „Představte si, co asi ten ubohej kluk musí teďka prožívat,“ řekl vzdychky na úvod.

„A je to snad moje chyba?“

„Hele,“ pokračoval vzápětí, „když si tady můžete dovolit pobyt měsíc na dovolený, tak tohle váš nezruinuje. Nebo byste ty peníze radši nacepali doktorům?“

Když se delegace usadila s Duddym na baru, všichni kolem se usmívali. Pan Cohen vytáhl velkou obálku. „Nejdřív ale chcem, abys nám něco slíbil,“ řekl.

„A co jako?“

„Kolikš prohrál večera večer?“

„Tři sta babek, ale...“

„Žádný ale, Duddy. Prosím nám tady teďka slíbiš, že už žádnou ruletu, a hotovo.“

„Jasně.“

Potom pan Cohen předal Duddymu obálku. „Je to od všech hostů tady. Prispělo na to sto dvačtyřicet lidí.“

„Já nechápu...“

„Já dal sice možná víc než Farber, ale o to nejde. Je fuč, jestli někdo dal dvacet dolarů a někdo jenom pět,“ řekl pan Cohen a probodával Farbera pohledem, „hlavní je princip.“

„Já nevím, co říct. Já...“ Duddy ohmatával obálku a zkoušel, jak je tlustá. „... Tak děkuju...“

„Teď se radši běž vyspat. Urcitě seš unavenej.“

Duddy utíkal nahoru, vysypal obálku na postel a začal peníze přepočítávat. Bylo v ní skoro pět set dolarů. Duddy se začal chechtat a křičet radostí. Válel se po zemi a udělal několik kotrmelců.

„Ahoj.“

Byla to Linda.

„Já nevěděla, že Irwin chce sázet tak vysoko. Fakt ne.“

Studuje to na univerzitě a stejně je to jenom banda ubohých zlodějů, pomyslel si. „Jasně,“ odpověděl stroze.

„Fakt si myslíš, že sme tě chtěli obrat o peníze?“

Mohla bys laskavě vypadnout, pomyslel si. To, že dělám pro tvůjho otce, neznamená, že se s tebou musím vybavovat.

„Rozešla sem se s Irwinem.“

„Blahopřeju.“

„Vím, že to byl blbej vtíp. Je mi to líto. Ale já vážně nevěděla...“

„... že ta ruleta byla zkrivená?“

„Nebyla zkrivená. Akorát že to byla jenom hračka a navíc dost stará. Měla svoje mouchy a Irwin je znal.“

Duddy pokrčil rameny. *Ver gerharget*, řekl si.

„A já myslím, že sis se mnou vyšla, protože se ti líbím. Páni, já sem ale pitomec. Ten večer v Hilltop Lodge mě musel stát aspoň dvacet babek.“

„Chceš ty peníze vrátit?“

„Ty mě máš za pól,“ řekl, „že jo?“

Jenom si mě prohlídní, pomyslel si, dobře si mě prohlídní. Možná, že sem fakt pól, možná, že sem nikdy nebyl v Paříži, malování rozumím jak koza petrželi a taky neumím hrát tenis jak všichni ti šašci tady. Ale taky nikomu neliju kečup do postele, nelámu nikoho, aby mě sliboval nesmysly, když je nadráťovanéj, a taky na rozdíl od tebe nemluvim jak kanál. Fotr je ti jenom pro strandu a máš ho plný zuby. S tím se běž vycpat, poněvadž kdo cáluje ty tvý výlety do Evropy a do Mexika a všechny ty účty odpoledne na baru? Tak tobě je lito, žeš ze mě udělala pitomec? Ježkovy voči, sem z toho celej naměkko. Dobře si mě prohlídní, ty náno blbá. Možná, že dneska sem doopravdy jenom pól, možná, že ten mizernej šmelinář Cohen mně dá milostivě dvacet babek, udělá mně přednášku o hazardu a celej tejděn si pak bude mnout spokojeně ruce, jákej neudělal dobrej skutek. Jenže poslouchej, hoříčko, takhle to nezustane napořád. Jestli si chceš na něco vsadit, vsad si na mě, poněvadž já budu někdo, to je nabezon.

„Bavila ses dobře?“ vykřikl na ni. „Řekni, bavila ses dobře, když sem ti blekotal o svejch plánech do budoucna? Vsadim se, že ste se s Irwinem popadali za břicho.“

Zrudla.

„Děkuju,“ řekl. „Fakt moc děkuju.“

„Nemáš proč bejt našťovanéj. Nehala jsem ti,“ řekla Linda a ukázala na peníze na posteli. „Říkala jsem ti, že nemůžeš prohrát, a neprohráls.“

„A ještě něco,“ zavřeštil Duddy a stoupl si mezi ní a peníze.

„Nepodniká v dopravním průmyslu.“

„Kdo?“

„Můj otec.“

Vypadala zmateně.

„Jezdí s taxikem a přivydělává si jako pasák. Můj fotr je pasák. A teď zmizl Vypadni!“ Běžel za ní. „Honem s tím běž za Irwinem. Dělej! Aby se měl čemu zasmát! Můj fotr je jenom všivěj pasák!“

Duddy za Lindou práskl dveřmi a druhý den ráno dal Rubino vi výpověď. Protože byl ale vrchol sezóny, slibil, že zůstane ještě týden pod podmínkou, že dostane pokoj sám pro sebe – jakýkoliv – a že nebude muset jíst s ostatními číšničky. Duddy byl v jídelně nejrychlejší, proto Rubin souhlasil a doufal, že ho tu udrží až do konce sezóny.

14.

Ve středu odpoledne se Duddy sešel s Yvette u jednoho ze zadních vchodů do hotelu.

„Páni.“

Yvette měla černé vlasy a velké černé oči. I v uniformě pokojské jí to slušelo, natož teď, když měla na sobě slamený klobouk s širokým okrajem, bílé šaty a bílé střevíčky.

„Pojď,“ řekl Duddy. „Vemem si ložku.“

„Ne. Půjdem někam jinam. K jinému jezeru.“

Duddy se zatvářil dotčeně a napadlo ho, jestli jí nedošlo, že se bojí, aby ho s ní někdo na vodě nezahřídil.

„Líbí se ti ty šaty?“

„Seš kus.“

Yvette ho vzala za ruku. „Mám volno až do devíti,“ řekla. „A co ty?“

„Klidně až do zejtra ráno. Co je v tom košíku?“

„Uvidíš.“

Yvette ho vedla znovu přes železniční trať a nahoru, do skalnatého svahu. Vyrázili vzhůru po uzounké pěšince.

„Hele, já myslím, že si půjdem zaplavat.“

„Však počkej.“

Nahoře na kopci vytáhla z košíku láhev piva a dala Duddymu napít. Chtl se k ní přitisknout. „Ne,“ řekla. „Ještě ne.“

Sestoupili z kopce a pokračovali přes pole s obilím a širokou, zvlhnutou louku, kde se pásly krávy. Přesli přes jakési rezavé koleje, přeskákali po kamenech horskou říčku, přelezli jeden dřevěný plot, jednou museli podlézt jakýsi ošnatý drát a potom se ocitli v hustém lese. Po hodině se z něj vynořili a pustili se po trávě do mírného svahu. Na plošince těsně před vrcholkem se Yvette zastavila a stáhla Duddyho k sobě do trávy. „Teď si lehni a zavři oči,“ řekla.

Když je zase otevřel, uviděl na trávě bílý ubrus a na něm pečené kuře, chleba, pivo a nakládané okurky. Oběma vyhládl, a tak se pustili rychle do jídla. Yvette se mu pak skulila do náruče a Duddy jí začal dychtivě rozepínat knoflíky vzadu na šatech.

„Máš na sobě plavky?“ zeptala se.

„Ne.“

„Já taky ne. Tady je ani nepotřebujem.“

Koupat se jenom tak, napadlo ho, možná v noci, ale... „To jako půjdem odtud k tomu jezeru nahy?“

Yvette se zasmála. Polhlil ji a začal ji nedočkavě soukat ze šatů.

„To jezero je hnedka támhle,“ řekla.

„Cože?“

Duddy vyskočil a nechal ji v trávě naplň svěcenou. „Kde?“

„Běž až nahoru.“

Duddy vyběhl zbývající kousek cesty na vrchol kopce. „Ježkovy voči,“ řekl. „Bože.“

Yvette ho zezadu objala a začala mu svlékat košili a uvolňovat pásek.

„Tohle je fakt... Ježkovy voči!“

Duddy mu se rozbušilo srdce. Yvette ho svlékala, kousala ho do krku, ale Duddy to skoro vůbec nevnímal. Nepřítomně se vysoukal z kalhot. Před ním se rozkládalo nehybné modré jezero a za ním borovicové lesy. Nestál tu ani jediný dům. Na louce nedaleko břehu se pásl pár krav a na kopci vzadu bylo pole s obilím a sli. Žádné jiné známky života, soukromého majetku či stavebních prací. Duddy si s praskáním promáčkával kloudy na prstech a znovu a znovu zatínal pěst do dlaně.

„Krásný, vid’?“

Její hlas ho překvapil. Úplně zapomněl, že tu není sám.

„Co je?“ zeptala se rychle.

„Krásný?“ zasmál se Duddy divoce. Násilím se vymanił z jejího objetí, rozběhl se dolů z kopce a vrhl se do vody.

„Počkej, jdu taky.“

Ale Duddy si jí nevsímal. Divala se, jak plave od břehu a jak se chvějí co chvíli potápí ke dnu. Jednou či dvakrát byl pod hladinou tak dlouho, že začínala mít strach.

„Duddy, to stačilo. Vylez.“

Ještě jednou se potopil ke dnu, tentokrát blíž k břehu. Když se zase vynořil na hladinu, měl na čele a na hrudi škrábance.

„Dno je dobrý. Sem tam sice nákej ten šutr, ale ty se dej vysbírat,“ řekl, když lezl z vody.

Yvette nechápala. „Byls tam moc dlouho,“ řekla. Celý se třásl, rty měl fialové a zuby mu drkotaly. Začala ho silně třít ručnickem.

„Moh bys, prosimtě, vydržet aspoň chvílku v křídú?“

„Bylas tady přede mnou s někým jiným?“

Výraz v jeho očích jí polekal.

„Tak odpověz!“

„Ty žáhliš?“ řekla.

Objala ho, ale nereagoval.

„To je hezký,“ řekla něžně. „To sem ráda.“

Duddy si uvědomil, že jsou oba nazi, a najednou mu bylo trapně.

„Čerta starýho,“ vykřikl. „Já nežáhím. Ale musíš mně to říct.“

Musím vědět pravdu. Bylas tady s někým z hotelu?“

„Ne.“

„Ale chodilas sem už dřív, ne?“

„Jo.“

„Hodněkrát?“

„Jo.“

„Do háje.“

„Ale ty to nechápeš. Ne s... chapama. Jako mají sme se sem chodili koupat.“

„Aha.“

Začal popocházet sem a tam a škrabal se na rukou.

„Co se děje, Duddy?“

„Jak je to daleko k silnici?“

„Zhruba půl míle, možná víc.“

„Je odtamtud to jezero vidět?“

„Ne.“

Zase začal chodit sem a tam.

„Ty se na mě zlobíš?“

„Hele,“ řekl, „nesmíš nikomu říct, absolutně nikomu, že sme tady dneska byli.“

„Ale neudělali sme přece nic špatnýho?“

„Ježkovy voči, co mám udělat, abys to pochopila?“

Yvette nic neříkala.

„Prosítě mně to slib, jasný? Že nikomu neřekneš, že sme tady byli, a že sem nikdy nepřivedeš nikoho jinýho.“

„Proč?“

Duddy se zhluboka nadechl a zavrtěl hlavou. „Když mně to slibíš, dám ti padesát babek.“

Yvette se otočila a rozběhla se do kopce. Duddy utkal za ní. Rozmrzela a s obavami sledoval, jak se spěšně obléká. „Je ti zima?“ zeptal se s nadějí v hlase.

„Jdu pryč.“

„Proč? Ještě je brzo.“

„Mám tě už plný zuby. A ty svý hnusný peníze si nech.“

Snažil se ji obejmout, ale odstrčila ho. „Hele, Yvette, promiň. To... to jenom z toho rozčilení. Nechoď pryč. Prosimtě, nechod. Pořebuju, abys mně pomohla.“

Yvette váhala.

„Prosimtě...“

„Kdybys tady byl s Lindou, nestyděl bys, že? Ani bys ji za to nenabízěl peníze.“

„Ale, Yvette, Yvette. Ty to nechápeš. Pojď, půjdem se spolu ještě jednou mknout na to jezero.“

Za kopcem zářilo zapadající slunce. Je jenom kost a kůže, pomyslela si a zvedla z trávy jeho košili a kalhoty. „Vem si to,“ řekla, „ať nenastydneš.“

U břehu se Duddy s Yvette spěšně pomiloval.

„Mně je tak dobře,“ řekla. „Je ti taky tak dobře?“

Pozoroval jezero přes její rameno a v duchu nejenže už patřilo jemu, ale také zde už vyrůstal dětský tábor a hotel a na druhé straně stál statek pro dědečka.

„Nikdy mně nebylo líp.“

„Líbim se ti? Aspoň trochu?“

„Jasně. Jasně, že jo.“

Bude muset odkoupit všechna okolní pole. Ale hezky opatrně a potichoučku. Jinak by ceny určité přes noc vyletěly nahoru. Yvette mu zapálila cigaretu a Duddy už věděl, kde bude v táboře hřiště. Táhle ten kus pole je rovněj jak kučičkovéj stůl, napadlo ho. Jak přímo k tomu stvořenej. Srdce se mu opět rozbušilo a srdečně se rozesmál.

„Co tě tak pobavilo?“

„Cože?“

„Čemu se směješ?“

Jakmile bude celý pozemek jeho, a on ho dostane, i kdyby to mělo trvat dvaacet let, peníze na stavbu získá prodejem akcií a podílů v projektu. Samozřejmě, že si nechá rozhodující většinu.

„Věříš mně, Yvette?“

„Jo.“

„Chci tohle jezero koupit.“

Nesmála se.

„Postavím tady dětskej tábor a hotel. A celý město. Ste. Agathe je přečpaný a za pět let budou lidi chtít jezdit někam jinam.“

„To je fakt.“

„Chlap bez půdy je nula,“ řekl.

Yvette ucítila, že má horké čelo, a dala mu pod hlavu složený ručník.

„Kdyby to tady uviděl někdo jinej, třeba by moh dostat stejnej nápad. Proto nesmíš nikomu říct, že sme tady byli, ani sem přivstí nikoho jinýho. Komu ten pozemek patří, Yvette?“

Třetina asi Braultovi. Zbytek nevěděla. Brault je ale tvrdej obchodník.

„To já sem taky,“ řekl Duddy. „A tahle půda bude moje.“

Řekl jí o Záračném hochovi a o tom, že mu bude muset říct, aby ho založil. Nemá našetřeno víc než dva tisíce dolarů a vykoupit všechnu půdu kolem jezera by mu jinak trvalo léta. Také Yvette mu musí pomoci. Mladý Žid by farmářům nemusel jít zrovna pod vousy. Mohli by si říct nesmyslně vysokou částku nebo by mohli vůbec půdu odmítnout prodat, ale když jí od nich bude chít koupit francouzsky mluvící Kanadanka, nebudou mít nejmensiš pot-dežření. Je ještě moc mladý na to, aby se ženil, vysvětlil jí v klidu, a stejně si asi bude muset vzít nějakou bohatou ženskou, když se mu naskytne příležitost, ale když mu Yvette pomůže, postará se o ni a dá jí podíl ze zisku. Zítřka se musí vrátit do Montrealu a začít na tom pracovat, ale než odjede, nechá jí tu peníze na pokrytí předběžných výdajů u notáře a kdyby bylo cokoli třeba. Řekl jí, že s ní bude neustále v úzkém kontaktu a do Ste. Agathe zajede, kdykoli to bude možné.

„Kdyby ti to pomohlo, mám v bance skoro tři sta dolarů,“ řekla Yvette.

Potom si ještě dlouho povídali, takže se museli vrátit po silnici - na cestu lesem a přes kopce byla již příliš velká tma - a do hotelu přišli až ve dvě v noci. Yvette šla rovnou do postele, ale Duddy si všiml, že Magor ještě svítí, a tak za ním zašel.

„Gváň! Co se ti stalo?“

Duddy měl kalhoty od bláta, byl celý rozpalený a zpocený a ani si neuvědomoval, že má oči napuchlé a tváře mu jen hoří.

„Seš nemocnej,“ řekl mu Magor.

„Blbost.“

„Kdes byl sakra celou noc?“

Duddy to nevydržel a horečnatě mu vyprávěl o svém fantastickém objevu. Pověděl Magorovi o jezeře, i když mu neprozradil, kde leží, a když mu Magor slíbil, že o tom nikomu neřekne, slíbil mu, že se tam pro něj najde práce.

„Jasně, jasně. Ale myslím, že teď by sis měl vzít pár aspirinů a jít rovnou do postele.“

Pak Duddy ztratil vědomí a na pokoi ho museli odnést, ale než začal ráno personál v hotelu vstávat, byl už pryč.

„Někdo ho viděl s Yvette na nádraží,“ řekl Magor Lindě večer u baru.

„S Yvette...?“

„Je do něho celá udělaná.“

„Očividně jsem ho podcenila.“

„Ani se se mnou nerozloučil.“

„Ani se mnou ne. Hele, Magore, je to hajzlík a lže jak když tiskne.“ Linda se zasmála. „Víš, co mně mimo jiného říká? Že přej se zná s Jerrym Dinglemannem.“

To Magora překvapilo. Měl dojem, že je přece všem známo, že Linda chodí v Montrealu na všechny večírky, co Záračnej hoch pořádá.

„Zřejmě Yvette zbouchnul,“ řekla Linda, „proto musel tak rychle vypadnout.“

„To je šoubzrnys,“ řekl Magor. „Ale neznám většího snílka, než je Duddy.“

„To mně vykládej. Myslí si, že z něho bude milionář.“

„Stejně mám o něho strach. Včera v noci nevypadal úplně v pořádku. Nemluvim o tom, že měl horečku, mám na mysli spíš duševní zdraví. Pořád kolem dokola blábolil cosi o nějakém jezeru, který prej objevil, a že u něho postaví celý město.“

„Fakt, jo?“

„Neni to brozny? Jako to, že takovej chytřej kluk má hlavu plnou samejch báhorek?“

„Hele, Magore, a viš to jistě, to o Duddym a Yvette? Ne, že by mě to nějak zvlášť zajímalo, ale...“

„Na to vem jed. Jela po něm hned od začátku.“

Linda vstala. „Doufám, že nechal u otce adresu.“

„Chceš ho jet navštívit?“

„Nebud' směšnej,“ odsekla. „Ale jestli dostal Yvette do maléru, tak se postarám, aby mu to jenom tak neprošlo.“

Magor zůstal na baru sám.

„Ještě jednou to samý?“

„Přesně tak,“ odpověděl Magor. Možná sem jí neměl říkat to o tom jezeru, napadlo ho. Přece to Duddymu slíbil - ále, dyť je to celý pitomost. Magor se na barové stoličce otočil čelem do společenského sálu. Hosté vypadali znuděně. Někej kvíz, pomyslel si, nebo soutěž v tanci? Vída, Rubin je tu.

„Zrovna se to tady chystám rozjet,“ řekl mu Magor.

Virgili ležel zkroutčený vedle převrženého vozíku na podlaže. Tvář měl hubenou a bledou a z brady mu kapala zasychající krev.
„Měl zachvat. Duddy. Panebože, Duddy.“
Nad Virgilem se pohupovalo telefonní sluchátko.
„Dones mně horkou vodu, Duddy. Rychle!“
Ale Duddy byl pryč. Yvette skočila právě včas k oknu, aby ho viděla vyběhnout ven.
Duddy utíkal a utíkal a utíkal.

2.

Vyjeli si k jezeru taxikem, Duddy řídil, dědeček seděl vpředu, vedle něj, a Max s Lennieem byli vzadu. „Jak zákazníci,“ řekl Max.
„Dáme mu tuzéra, tati?“
„Leda tak herdu do zad. Až vletí do toho svýho jezera.“
„Počkej, až to jezero uvidíš, *zejdo*. Voda je tak čistá, že i ve víc jak pěti metrech je vidět až na dno.“
„A co mošský panny?“ zeptal se Max. „Máš tam háky?“
„Počkej, až uvidíš ten západ slunce. Západ slunce nad mojí půdou, to musíš vidět.“
„Slunce sis koupil taky?“ zeptal se Lennie.
„A *zejdo*,“ řekl Duddy, „klidně se tam porozhlídni a vyber si pozemek, jakéjkoli, a já ti tam postavím barák, jenom pro tebe.“
Ale Simcha jako by byl duchem nepřítomen. Jenom přikývl.
„Počkej, až uvidíš ty stromy, co tam mám.“
„Začínáš blábolit jak nákej zabeďněnej farmář,“ řekl Max. „Co může bejt tak zvláštního na stromech?“
„Však uvidíš, jak se ti tam bude líbit, tati. Je tam takovej klid.“
„Jo, aha. Však já vim o přírodě svý. Všude, kam se hneš, samej mravenec, komár, skunk, a kam šlápneš, kravinec. Kdepák, tohle já nemusím, mladej pane.“
„Něco ti povím,“ řekl Lennie, „já bych tady nechtěl jezero, ani kdyby mně ho dávali na zlatým podnosu. Proč tady pro ně něco stavět? Ale Izrael, to je něco jinýho. Tam...“
„Dobře, dobře, ty Ben Gurione. Strč si ty svý agitace za klobouk.“
„Jenom se směj,“ řekl Lennie. „Vsadím se, že v Německu v třicátým roce se lidí taky smáli.“

„Lennie má recht,“ řekl Max.
„Ježkovy voči.“
„Dělám si jenom strandu. Říkal, že v třicátým se v Německu lidi smáli. A já řek, že má recht. Chápeš to? Ty druhý se smáli určitě, Lennie má recht.“

Duddy záupěl.

„V týhle rodině nemá nikdo smysl pro humor.“

„Zato ty ho máš dost za nás za všechny,“ řekl Duddy.

„Do života musíš s humorem. Kdyby sis neuměl dělat strandu z...“

„Nechte toho už,“ řekl Simcha.

„Už tam skoro sme.“ Duddy sjel na zablácenou silnici. „Ještě pár mil a pak půjdem pěšky.“

„Úplná Aljaška,“ řekl Max.

Vystoupili z auta a pokračovali po vlastních.

„Támhle. Už tam za tím kopcem. Tam je to celý moje. Všecko.“

Duddy byl neustále před ostatními, pobíhal, vracel se zpět, poskakoval, popoháněl je, natahoval se po větvích stromů.

„Támhleto pole je moje,“ řekl a pozoroval je, jak se budou tvářit.

Všimni si, že Simcha zůstává zasmušlý.

„Tady to všecko, nalevo aji napravo, Lennie. Kam až dohlídneš. To všecko je moje.“

Lennie se povzbudivě usmíval, ale Max se zdál být zklamaný.

„Jenom pár mizernejch zbědovanejch polí. K čemu ti budou?“

„Tedka zavřete oči,“ řekl Duddy. „A nechte je zavřeny, dokud nebudem úplně nahoře na kopci... Mějte je zavřeny,“ řekl a vzal Simcha za ruku. „Nepodvádět! Tak, už můžete.“

Klidná hladina jezera byla plná podzimmního listí.

„Pro Indjány jak stvořený,“ řekl Max.

„Jéžíškriste!“

„Hotová divočina,“ řekl Max.

„Jasně,“ volal Duddy a poskakoval sem a tam, „jenom mizerná divočina, a zapamatujte si, jak to tady vypadá, zatraceně dobře si to tady prohlídněte, protože, at se propadnu, zatraceně, jako že je Bůh nade mnou, tady bude stál hotový město. Tabor a hotel a chafdy a obchody a synagoga – jasně, *zejdo*, pořádná šíl – a biograf a... prostě všecko, co si člověk dokáže představit.“

„Snít,“ začal si zpívat Max, „sladký snění, nad to není – Hele, koukněte támhle!“

V doprovodu mladé dívky si to do kopce pomalu a nemotorně šinul muž o berličích a občas se s funěním zastavil, aby si kapseníkem utírel zátylek.

„To je Záračnej hoch,“ řekl Max. „Haló, tady! Tady sme, Jerry!“ Duddy si zapálil cigaretu a čekal. „Tak co,“ řekl, když přišel Dingleman blíž, „ještě vás nezašíh?“

„Jéžiši,“ řekl Max a pleskl se po tváři.

„Nazdar, Lindo,“ řekl Duddy.

Max přitáhl Lennieho před sebe. „Tohle je můj kluk, Lennie,“ řekl Dinglemanovi. „Bude z něho doktor. Specialista.“

„To je skvělý,“ odpověděl Dingleman. „Bud zdráv, Duddy.“ Podal mu ruku, ale Duddy ji nepřijal. „Přišel sem ti pográtulovat,“ řekl Dingleman.

„Tak podej mu ruku,“ řekl Max.

Duddy mu potřásl rukou.

„Ták. Jak opravdoví sportovci. Koukej, že Jerry umí prohrávat,“ řekl Max.

„To je dobrá půda, co tvůj kluk koupil, Maxi.“

„No, to víš. Však on má kluk za ušíma. Má bejt taky po kom.“

„Jo,“ řekl Duddy, „a něco vám o tý půdě povim, Dinglemane. Semka cizí nesměj.“

„On jenom žertuje,“ řekl Max rychle. „Kdepak Duddy, to je veselá kopa. Už odmalicka.“

„Od zejřka tady všude budou cedule a na nich bude stát: ‚Cizím vstup zakázanej.‘“

„A, ha, ha,“ zasmál se Max a šlouchl do Duddýho.

„Teďka je z tebe už velký zvíře, co?“ ozvala se Linda.

„Čišníka už nedělám, jestlis myslela tohle.“

„Budeš potřebovat pořádněj balík, abys tady moh něco stavět,“ řekl Jerry.

„No a?“

„Kdo je ten starej támhle?“ zeptal se Jerry náhle.

„To není žádnej starej, ale můj dědeček. Tady ste na mým pozemku, hochu, tak pozor na to, co říkáte.“

„Budeš potřebovat spoustu peněz, Duddy. Pořádněj balík.“

„Tak milión,“ spustil Duddy, „možná víc. Protože tady bude stát dětskej tábor a hotel a... co je, zejřdo, kam jdeš?“

„Zpátky do auta.“

„A vybral sis už ten pozemek?“

„Není mně dobře. Počkám v autě.“

„Ale dyť sis ještě nevybral ten pozemek. Zejřdo, počkej.“

Dingleman Duddýho zastavil. „Nech ho jít,“ řekl mu.

Duddy sledoval stařika, jak pomalu sestupuje svahem dolů. „Celej život mně říkal, že chlap by měl mít svoji vlastní půdu. Říkal, že by chtěl farmu. Já to...“

Dingleman se zasmál. „Možná, že vůbec nečekal, že bys mu nákou opatřil.“

„Cože?“

„Čertš někdy nákou jidiš poezii?“

„Zejřdo, vrat se. Zejřdo!“

Ale stařik pokračoval směrem k autu.

„Určíte ne,“ pokračoval Dingleman, „protože kdybys ji čet, tak bys tyhle starý lidi znal líp. Celej život dřepěl v háký tmavý díře v ghettu a psal úděsně přelázaný básničky pro holčičky o zelených loukách a modrým nebi. Ořesná poezie, ale dojemná, když si veměš, za jakějch okolností vznikala. Tvůj dědeček ve skutečnosti žádnou půdu nechce. Ani by nevěděl, co s ní.“

„Co kdybyste zavřel zobák?“

„Duddy, takhle nemluv. Je rozčilenej, Jerry. On...“

Říkal, že chlap bez půdy je nula.“

„Nikdy ho ani nenapadlo, že bys to moh dokázat,“ řekl Dingleman. „A teďka je vyděšenej. Tihle lidi chcou umřít stejně skromně, jak celý život žili, ohnutý nad ševcovským kopytem, nad řezbářským stolem nebo v mrazu v boudě u smetáku.“

„Může mít, kterou parcelu chce. Kterou chce.“

„Duddy, poslouchej mě.“

„On poslouchá, Jerry. Poslouchej, Duddy.“

„Já mám o tuhle půdu zájem. A taky o tebe. Já dám peníze na stavbu dohromady. Ty ne.“

„Se podívejme,“ řekl Duddy. „Když sme se viděli naposled, tak ste nemoh dát dohromady ani čtyři a půl tisíce, hochu. Pamatujete?“

„Mohli bysme bejt partneři.“

Duddy sledoval, jak se dědeček zmenšuje. Zmizel za skupinou stromů.

„Sám tolik peněz nikdy neseženeš. Ale spolu tady do pěti let postavime prvotřídní letovisko.“

Duddy se začal smát. „Slyšíš ho, tati? Slyšíš ho?“

„Páni,“ řekl Max. „můj kluk a Dinglemanův partner.“ Duddy se znovu rozesmál. „Poslouchejte, Dinglemane,“ zakřičel, „vypadněte z mýho pozemku. Padejte!“

„Duddy,“ ozval se Max, „co to do tebe vjelo?“

„Švihel, hochu!“

Max začal s Duddym třást.

„Sám to nikdy nedokážeš,“ řekl Dingleman.

Duddy se Maxovi vytrhl. „Máte pět minut, abyste vypadli z mýho pozemku. Tady sem pánem já, hochu.“

„On se zbláznil,“ řekl Max Lenniemu.

„Duddy,“ ozval se Lennie. „Proč pana Dinglemana neposloucháš? Mluví rozumně.“

Duddy zvedl ze země kámen. „Máte přesně pět minut na to, abyste si sbalili tady Lindu a oba ste odsud vystěhovali.“

Linda vykročila, jakoby chtěla Duddymu dát facku, ale Duddy ji chytil za ruku. „Jenom to zkus,“ řekl, „a nakopu ti prdel, že si tejdén nesesedneš.“

Linda si odplivla.

„Trávě to jenom prospěje,“ řekl Duddy.

Dingleman se otočil a začal pomalu s námahou sestupovat dolů. Max běžel za ním. „Hele, on je ještě děcko. Promluvíme si my dva, Jerry.“

„Ty špekounskej, pašeráckej kripole!“

„Přestaň,“ řekl Lennie polekaně.

Ale Duddy přiložil ruce k ústům a křičel. „Na můj pozemek je cizím a kripplům vstup zakázaný. Až na Den žebroty!“

„Duddy, prosimtě.“

Duddy poskakoval, smál se, chytil Lennieho kolem pasu a nutil ho tancovat kolem dokola. „Ty to pořád ještě nechápeš?“ zeptal se ho. „Tobě copak ještě nedošlo, že tady stojíš přímo uprostřed Kravitzova města? Tohle je hotověj zlatěj díl, chápeš to? – On se štrachá až semka a pláží se tady přede mnou, abych ho vzal do holportu. *Přidej, ty šimejdel! Padej, Dinglemane. Uvidíme, jak umíš švihat na těch svejch hálkách!*“

„Duddy, nech toho. Prosimtě, ovládej se.“

Duddy se otočil a kamenem, který stále držel v ruce, mštil do jezera.

„Téda,“ řekl Lennie, „ty seš snad maniodepresivní.“

„Pojď, půjdem se mrknout, co *zejdu* žere.“

V půli kopce dohonil hochy Max. „Duddy, seš můj kluk, ale povim ti to bez obalu. Neděláš dobře.“

„Nepovídej,“ řekl Duddy.

„Je na tebe naštvanej, Duddy, a když se Zážračnej hoch na někoho...“

„Jasně. Tak se nacpe chlebem a vypadnou z něho topinky. Jenže já sem naštvanej ještě víc.“

Simcha seděl tiše a zarputile na předním sedadle.

„Proč sis nevybral ten pozemek?“ zeptal se Duddy.

„Já tady žádněj pozemek nechci.“

„Proč?“

„Minulej tejdén za mnou přišlo to děvče.“

„Jaký děvče?“

„Tvoje.“

„Já žádný nemám.“

„Ta Yvette.“

„S tím si nelam hlavu,“ řekl Max. „Tý už dal kopačky. A to je jenom dobře. Smíšený manželství...“

„Moh bys bejt chvílku zticha, prosimtě?“

„Řekla mně, cos udělal,“ řekl Simcha. „A já tady žádněj pozemek nechci.“

„Takže ty budeš věřit jí a mně se ani nezeptáš, jak to bylo doopravdy?“

„Já vim, žes pro mě chtěl jenom to nejlepší, Duddle. Chtěis mně dát všecko, co sem chtěl. Jenže sis myslel, že kvůli tomu můžes podvádět druhý.“

„Nasedejte, dělejte.“ Duddy práskl dveřmi. „Tady nikoho nikdy nezajímalo, co si myslím já. Všichni na mě kašlou,“ řekl a prudce zatáhl za řadicí páku.

„Ten hoch má pořád silnější záchvaty.“

„Já si epilepsii nevymyslel.“

„A o co jde?“ zeptal se Max.

„Ty bys jako radši, abych si vzal gójku, *zejdo?*“

„Přestaň se vykrucovat. Na mě tohle nezkoušej.“

„Ty se taky přestaň vykrucovat. Tys žádnou půdu nechtl. Nikdy. A teďka máš z toho v kalhotách a radši zhebneš v tom svým smradlavým, starým přištipkářským krámku.“

Simcha zhluboka vzdechl.

„Chlap bez půdy je nula. Tos mě vždycky říkal. No a teďka sem někdo. Fakt někdo.“

„Proč se pořád musíme hádat?“ řekl Max. „Dyt' sme jedna rodina.“

„Dyt' tys ani nezašel za strýčkem Benjym, když umíral. Kdepak, k tomu by ses nikdy nesnížil. To né, na to seš až ztracene moc hrdej. Ty...“

Simcha se díval zarpulile oknem ven.

„Omlouvám se,“ řekl Duddy.

„Vidíš, tati. Omlouvá se ti. Tak si dejte pusu a zas všechno dobřý,“ řekl Max.

Konečně najeli na hlavní silnici.

„Omlouvám se, *zejdo*. Já... slyšíš?“

Ale Simcha stále zíral z okna. Duddy zaparkoval před restaurací U Loua, ale Simcha se neměl k tomu, aby vystoupil.

„Za chvílku budem zpátky,“ řekl Duddy. Ale když seděli uvnitř, neměl na jídlo ani pomyslení. „Hele, Lennie, vem mu tam kafe.“

„Nic si z toho nedělej,“ řekl Max. „On už je takovej. Věř mně, já ho znám moc dobře.“

„Bud' zticha, prosimtě.“

„Cas všechno zahojí,“ pokračoval Max.

„Moh bys bej už zticha, prosimtě?“

Lennie se vrátil s kávou zpátky. „Tomu nebudete věřit,“ řekl, „ale on brečí. Nikdy sem si nemyslel, že ho někdy uvidím...“

Duddy vyrazil z restaurace. Chvatně prošel kolem auta, ani se do něj nepodíval a zahrnul za roh. Dal se do běhu. Ta půda je tvoje, honilo se mu hlavou, a nic, co dělají, co říkají nebo co si myslí, tě o ni nemůže připravit. Nemůžeš mít všechno.

Yvette nebyla doma. Ani Virgil. Našel je v parku. Yvette ho uviděla přicházet a naznačila mu, ať zůstane za stromem, než ho Virgil uvidí. Potom Virgilovi něco zašeptala a přišla za Duddym.

„Kdyby tě viděl,“ řekla, „moh by z toho mít další záchvat.“

Duddy polkl, prohrábl si vlasy a nic neřekl. Vypadal rozčileně. „Tak rychle vysyp, co chceš,“ řekla mu. „Nemám s tebou o čem mluvit.“

„Možná. Možná né. Ale já s tebou mám o čem mluvit, holka. Protože bych ti s chutí zakroutil krkem. Proč musela chodit za *zejdou*? Ze všech lidí na celým světě zrovna za ním...“

„Právě proto sem za ním šla.“

Duddy začal ruku v pěst. Zamával jí s ní před nosem.

„Řekla sem mu o tom šeku. Řekla sem mu všechno. Chtěla sem ti co nejvíc ublížit.“

„Ježkovy voči, to ti děkuju. Móc děkuju.“

„Běž už, prosimtě.“

„Hele, já to všechno dělal pro nás. Ty si myslíš, že sem z toho měl hákeji plezít, když sem falšoval ten šek? To jako že sem zloděj?“

„Já nevím, co seš. A je mně to už teďka ukradený.“

„Musel sem jednat rychle, Yvette. Musel sem myslet za nás za všechny. To, co sem udělal, bylo... no, neobvyklý. To je to správný slovo. Ale dyt' víš, že se říká, že kdo zaváhá – Copak to nechápeš? Teď je moje. Konečně je ta půda moje, Yvette. Celá.“

Chtěla odejít. Zastavil ji.

„Já mu to vrátím. Slibuju, Yvette.“

„Nechcem tvoje peníze. Kdybysme je chtěli, tak se s tebou soudíme. Chcem akorát, abys nám dal pokoj. Dokážeš to pochopit?“

„Dostane svý prachy zpátky do posledního centu, ať chce nebo nechce. A nejetnom to. Postavím mu krásnej bílej barák. Jak sem řek. Bůh je mně svědkem, že jo.“

„My už tě nechcem ani vidět, Duddy. Nikdy.“

„Co to meleš, kdes vzala najednou to, my? My, my, my.“

Hele...“

„Skončilš už?“

„... hele, Yvette. Koukáš na chlapa, kterej v dítě, kde sou teďka tak akorát komáři a jiný svinstvo, postaví celý město. Dám spoustě hitem práci. Ježkovy voči, dyt' já sem vlastně dobrodinec. Jenže mně musíš věřit, Yvette. Musíš mně pomoci. Dej mně čas.“

„Můžeš mít času, kolik chceš, Duddy. Ale já už tě nechci nikdy vidět.“

„Já už tě nechci nikdy vidět,“ napodobil pisklavě její hlas. „Bla, bla, bla. Kde si myslíš, že sme? V hákym pitomým filmu?“

„Myslím to vážně, Duddy.“

Vrhl na ni zoufalý pohled, chtěl něco říci, ale zavřel pusku, polkl, zamával pěst a řekl hlasem plným hněvu: „Takže sem zůstal na všechno sám. Teďka už to vím. Nemůžu věřit nikomu.“

„Takže my sme tě zradili, co?“

„Jo. Zradili.“

Řekl to s takovým klidem a jistotou, že o sobě na chvíli zapo-
chybovala.

„Jednou se ještě připlazíš zpátky,“ řekl.

„Chci, abys něco věděla. Já se s tebou chtěla soudit. Chtěla sem,
aby ten případ vzal Irwin Shubert. Ale Virgil nechtěl. Nechce už
o tom vůbec nic slyšet.“

„Ty mě snad nenávidíš,“ řekl Duddy. „Je to možný?“

„Podle mě seš mizera a přála bych si, aby bylo po tobě.“

„Ty pořád nic nechápeš, Yvette. Proč mě nechceš pochopit? He-
le, Yvette, já...“

Ale otočila se a šla pryč.

„Však ty se ještě připlazíš,“ volal za ní, „po kolenou se připlazíš
a budeš škemrat.“ Pak odešel.

Když se Duddy vrátil do restaurace, Max k němu byl otočen
zády. Seděl u stolu s hromadou sendvičů, obklopen cizími lidmi.
„Už jako děcko,“ říkal a cucal přitom kostku cukru, „ještě dlouho
předim, než si vůbec začal budovat háky jméno, byl ten můj kluk
samerj malér. Nenarodil se zrovna do postýlky s krajkama, když to
mám říct na rovinu, a odmalička v něm byl kus rebela. Kluk bez
mámy,“ řekl a praštil do stolu, „kterej vyrůstal v bídě, jak Maxim
Gorkij nebo Eddie Cantor, jestli víte, jak to s nima bylo. Už od na-
rození ste na něm mohli vidět, že je předurčeněj k slávě a bohát-
ství. Že má před sebou velkou budoucnost. Pamatuju se, že když
byl ještě na Fletcherově střední, měli tam jednoho kantora, větší-
ho antisemitu svět neviděl, a navíc kořalu, a byl to právě hlavně
můj kluk, kterej se do něho pustil tak, že nakonec ten kantor mu-
sel ze školy. Tenkrát ještě malej, hubenej facek, obyčejnej kluk
ze St. Urbain Street, a klidně jde tomu šmejdovi MacPhersonovi
po krku...“

Všichni vzhledli na Duddýho a usmáli se.

„To je on,“ řekl Max.

Duddy couvl. Zvedl odmítavě ruce.

„Tak co, brácho,“ řekl Lennie. „Stalo se něco?“

„Nic,“ odpověděl Duddy. „V pohodě.“

„A co se takhle usmát?“ zeptal se Max a obrátil se vesele k ostat-
ním. „Stálo by tě to hodně, kdyžby ses na nás aspoň trochu usmál?“
„Já s váma zpátky nepojedu,“ řekl Duddy mrzutě. „Zavez zėjdu
dom. Já pojedu autobusem.“

„Proč?“

„To je jedno. Jéžíšikriste. A dej mně prachy na lístek. Sem úpl-
ně švorc.“

„To se povedlo,“ řekl Max a obrátil se k ostatním. „No to se te-
da povedlo. Prej je švorc.“

Tváře Duddýmu jenom hořely.

„Seš v pořádku?“ zeptal se Lennie. „Nevypadáš dobře, Duddy.“

„Sem v pořádku. Akorát mně dejte ty prachy na lístek, prosim-
vás.“

„Áha, já vim, co tě žere. Kdepák, tvůj tatka tě zná jak svý boty.
Tedka sem přivedu zėjdu, dáte si pusku a hezky se usmíříte.“

„Ještě chvílku,“ řekl Duddy „a neudržím se. Vyletím a někomu
tady takovou vypálím, že...“

„Klid,“ řekl Lennie.

Max se na ostatní usmál. „Bylo toho na něho dneska hodně. To-
hle byl jeho velkéj den. A ještě ste neviděli nervóznějšího kluka.“

Duddy vykročil k otci, ale do cesty mu vstoupil číšník. „Pan
Kravitz?“ Usmál se na Duddýho nesměle a podával mu účet. „Vy
ste ten pan Kravitz, kterej skoupil všecku tu půdu kolem Lac St.
Pierre?“

„Jo. Ehm, já u sebe nemám žádnou hotovost. Tati, moh bys...?“
„To je v pořádku, pane. Napíšem vám to na účet.“

A Duddy se najednou usmál. A potom se dal do smíchu. Chytil
Maxe, objal ho a točil s ním kolem dokola. „Tak vidíš,“ řekl mu
hlasem plným úžasu. „Tak vidíš.“